

ПЛАН РАЗВОЈА
ОПШТИНЕ ЋУПРИЈА
ЗА ПЕРИОД 2025– 2031. ГОДИНЕ

Ћуприја, 2025. године

На основу члана 32. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ број 129/07, 83/14-др.закон, 101/16-др.закон, 47/18 и 111/21-др.закон), члана 9. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС“ број 30/18) и члана 40. Статута општине Ћуприја („Службени гласник општине Ћуприја“ број 30/19) Скупштина општине Ћуприја, на седници одржаној дана 20. 03. 2025. године, доноси:

ПЛАН РАЗВОЈА
ОПШТИНЕ ЋУПРИЈА
ЗА ПЕРИОД 2025– 2031. ГОДИНЕ

С А Д Р Ж А Ј:

1. Поздравна реч председнице општине Ћуприја	4
2. Процес израде плана развоја	5
3. Законски оквир и методологија	5
4. Социо - економска анализа општине Ћуприја	8
5. SWOT анализа	29
6. Визија општине	44
7. Примена циљева одрживог развоја на локалном нивоу и усклађеност са еу преговарачким поглављима	45
8. Преглед приоритетних циљева и мера општине Ћуприја	50
9. Развојни правац 1. Развој привреде	50
10. Развојни правац 2. Развој инфраструктуре и заштита животне средине привреде	65
11. Развојни правац 3. Развој друштвених делатности и јавне управе	84
12. Спровођење, праћење спровођења и извештавање о напретку у остваривању приоритетних циљева развоја	112

Поздравна реч председнице општине Ћуприја,

Израз одговорности, амбиција и тежње за добробит и за будућност наше заједнице и општине део је не само развоја наше Ћуприје, већ и нашег заједничког марљивог рада, залагања, поштовања и начина живота.

Као кровни документ развојног планирања у складу са визијом којој тежимо, овакав План развоја за период од 2025. до 2031. године дефинише правце, циљеве и намере према којима усмеравамо будућност развоја, развијања, изградње и инвестирања, животних и економских потреба наше локалне заједнице.

Унапређење квалитета живота, развој привреде, очување животне средине, богати друштвени и културни, спортски и образовни аспекти, инвестициона улагања, развој инфраструктуре, пољопривредне субвенције, враћање руралног живота део су концепта развоја општине Ћуприја.

Локално-економски развој, модернизација, унапређење туризма, неговање и очување националних и природних ресурса, реализација инвестиционих пројеката опредељење су наше локалне заједнице.

Ћуприју коју обилује мноштво културно-историјских знаменитости, спортских и образовних институција, природно богатство и повољан регионални и надасве географски положај, место које има своје две реке, које му дају посебност и живост, видим као место пожељно и пријатно за живот становништва свих старосних доба, за грађане који у њему раде, привређују, образују се, раздрагано расту, развијају се, негују традицију и поморавски дух и домаћински став, као мултикултурну средину која има чиме да се хвали и поноси.

План развоја општине Ћуприја 2025 – 2031 је резултат заједничког рада представника грађана и локалне самоуправе, установа и институција, привреде, удружења и тимова и заједничка тежња за остваривање постављених приоритета и циљева.

С поштовањем,

Јелена Ђулинац, председник општине Ћуприја

Процес израде плана развоја

Општина Ћуприја је 18.08.2023. године приступила процесу израде Плана развоја за период 2025– 2031.године у складу са Законом о планском систему Републике Србије - решење Скупштине општине Ћуприја број 06 – 121 – 17 / 2023 – 02.

Стручну подршку у изради Плана развоја пружала је Стална конференције градова и општина (СКГО), кроз програм EU Exchange 6 „Повећање кредибилитета планирања, програмског буџетирања и контроле извршења јавних расхода на локалном нивоу у Србији“. Програм EU Exchange 6 финансира Европска унија у оквиру националног Програма ИПА 2019 и спроводи се у режиму директног управљања, што значи да Делегација ЕУ у Србији има најзначајнија управљачка овлашћења. Кључне ресорно надлежне институције на националном нивоу јесу Министарство финансија и Републички секретаријат за јавне политике, уз Министарство државне управе и локалне самоуправе и Министарство за европске интеграције. Као и у претходним фазама Програма EU Exchange 6, СКГО има улогу имплементационог партнера.

По решењу број 02 – 115 / 2023 – 01 председника општине, од 01.09.2023.године, донета је одлука о формирању координационог тима општине и тематских радних група за израду плана развоја. Тиме су створени услови за израду плана развоја кроз ангажовање стручних лица из Општинске управе, као и других професионалаца, али и представника кључних заинтересованих страна у области економског развоја, друштвеног развоја и урбаног развоја и животне средине.

Законски оквир и методологија

У складу са Законом о локалној самоуправи (ЗЛС), локалне самоуправе планирају, уређују и управљају јавне послове који су у њиховој надлежности и од интереса за локално становништво. Закон о планском систему Републике Србије - ЗПС („Службени гласник РС“, бр. 30/2018 од 20.04.2018.), усвојен је 2018. године и детаљно уређује обавезу органа локалне власти (и свих осталих учесника у планском систему) да планирају јавне послове у својој надлежности.

Методологија за израду Плана развоја општине је одређена постојећим стратешко-планским и правним оквиром у Републици Србији, са посебним освртом на Закон о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 30/2018 од 20.04.2018. године), као и Уредбу о обавезним елементима плана развоја аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 107/2020 од 14.8.2020. године).

Поред тога, план развоја сваке јединице локалне самоуправе треба да буде усклађен са планским документима вишег реда, попут Националне Стратегије одрживог урбаног развоја Републике Србије до 2030. године, као и других националних стратегија које се тичу развоја локалних заједница. План развоја јединице локалне самоуправе треба да кореспондира и са приоритетним циљевима преговарачких поглавља Републике Србије у процесу приступања Европској Унији, и са циљевима одрживог развоја „Агенде 2030 за одрживи развој“ Уједињених нација.

У складу са Уредбом о обавезним елементима плана развоја аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, план развоја треба да садржи следеће обавезне елементе: увод, преглед и анализу постојећег стања, визију, приоритетне циљеве развоја, преглед и опис мера за остваривање приоритетних циљева развоја и начин спровођења и начин праћења спровођења плана развоја. Закон о планском систему дефинише да се мере предложене планом развоја детаљније разрађују средњорочним планом јединице локалне самоуправе и документима јавне политике. ЈЛС је обавезна да годишњи извештај о спровођењу плана развоја ЈЛС припрема у поступку прописаном за израду извештаја о спровођењу средњорочног плана, а по истеку треће календарске године од доношења плана развоја, Општинско веће је дужно да изради предлог извештаја о учинцима спровођења плана развоја.

Процес израде Плана развоја у општини Ћуприја спроведен је кроз законом прописане главне фазе које су илустроване на следећој слици.

Фазе израде Плана развоја

Приликом израде плана развоја поштован је принцип партиципације кроз укључивање представника главних заинтересованих страна локалне заједнице у Ћуприји и рад

тематских радних група. У процесу израде плана развоја је примењен још и принцип консултација, тј. саветовања, како на оперативном нивоу кроз редовне састанке поменутих радних група, тако и на вишем, формалнијем нивоу кроз ангажовање Партнерског форума кога чине представници заинтересованих страна шире заједнице. Тим поводом је одржан састанак Партнерског форума на почетку процеса израде плана развоја општине Ћуприја, у циљу упознавања партнера из локалне заједнице са циљевима и методологијом израде плана развоја општине, као и састанак током процеса јавне расправе у фази финализације документа плана развоја.

Процес израде плана развоја је започео доношењем наведених одлука општине Ћуприја, након чега је уследио конкретан рад кроз анализу постојећег стања и преглед претходно реализованих планских докумената донетих на подручју општине, израду социоекономских анализа по свим секторима развоја, и израду SWOT матрице кроз упоредни приказ унутрашњих снага и слабости, али и екстерних прилика и претњи. SWOT анализа је послужила за даљу анализу проблема, као и дефинисање визије развоја општине, приоритетних циљева и мера за остваривање наведених циљева. Свака од мера је описана сажето, уз појашњење очекиваних трошкова, извора финансирања, имплементационих партнера и индикатора очекиване промене. Документ плана развоја је закључен управљачким оквиром за спровођење плана развоја који садржи опис институционалних механизма за праћење спровођења, извештавање и вредновање постигнутих учинака.

У циљу поштовања начела транспарентности, и редовне комуникације са јавношћу, креиран је банер на званичном сајту општине, у оквиру којег су наведени сви важни догађаји у процесу израде плана развоја, као и приложена сва документа која прате процес израде и усвајања плана развоја.

Током периода израде плана развоја, одржани су следећи састанци и радионице консултативног карактера:

- 30.06.2023. – Уводни састанак са општинским руководством у циљу представљања процеса израде Плана развоја општине Ћуприја
- 22.09.2023. – Први састанак радних група – израда SWOT анализе у оквиру израде нацрта Плана развоја ЈЛС
- 26.10.2023. – Други састанак радних група – анализа проблема, дефинисање визије и дефинисање приоритетних циљева у оквиру израде нацрта Плана развоја ЈЛС.
- 22.12.2023. – Трећи састанак радних група – финализација приоритетних циљева и израда првог нацрта описа мера у оквиру израде нацрта Плана развоја ЈЛС
- 26.01.2024. – Четврти састанак радних група и израда другог нацрта описа мера у оквиру израде нацрта Плана развоја ЈЛС

- 19.02.2024. – први састанак партнерског форума; презентовање социо-економских анализа и резултата SWOT анализе у оквиру израде нацрта Плана развоја ЈЛС.
- 18.03.2024. – Пети састанак радних група – финализација описа мера у оквиру израде нацрта Плана развоја ЈЛС
- 23.05.2024. – други састанак партнерског форума; презентовање нацрта Плана развоја
- 23.12.2024. - Представљање Плана развоја Пословном савету општине Ћуприја

Социо - економска анализа општине Ћуприја - извод

Основне информације о општини

Општина Ћуприја се налази у Централној Србији, у Поморавској области. Географски положај је одређен координатама 43°56' северне географске ширине и 21° 22' источне географске дужине. Површина територије општине Ћуприја износи 287 км² и граничи се са општином Јагодина на североистоку, општином Параћин на југу и општином Деспотовац на северозападу. Општина има одличан стратешко-географски положај, с обзиром да се налази на коридору X, између друмског и железничког коридора. Територија општине се простире на обронцима Јухора и Кучајских планина. Општину одликује плодно пољопривредно земљиште, повољни услови за сточарство, значајни шумски потенцијали и погодне локације за формирање саобраћајно-комерцијално-индустријских терминала.

Климатске карактеристике

Клима општине Ћуприја је умерено континентална, са довољним количинама падавина и мањим утицајем ветрова, изузев кошаве. Како је Ћуприја окружена планинама при различитим температурама ствара се језеро топлог или хладног ваздуха, што може да проузрокује изузетно високе температуре лети и екстремно ниске температуре зими.

Демографија

Према последњем попису становништва 2022. године, у општини Ћуприја је живело 25.325 становника, од чега 16.522 или 63,5% у градском насељу и 8.803 или 36,5% у осталим насељима.

То је најмањи забележени број становника у последњих 60 година. Мрежу насеља општине Ћуприја чини 16 насеља. Ћуприја има стаус градског насеља, док осталих 15 насеља припадају групи осталих, односно сеоских насеља. Највеће сеоско насеље по броју становника је Мијатовац са 1.647, а најмање је Кованица са 144 становника.

Анализом пописних периода од 1948.године као и резултата пописа становништва из 2022.године, констатовано је повећање становништва у периоду од 1948. до 1981. године са 28.806 становника на 38.747 становника, када је забележен и њихов највећи број. Од тада па до последњег пописа 2022.године (25.663 становника) бројност становништва је у континуираном опадању. Раст становништва (превасходно Ћуприје као седишта локалне самоуправе) био је базиран на миграцијама село-град и позитивном салду природног прираштаја. Пројекције становништва које су креиране током израде Просторног плана општине Ћуприја (на бази података пописа 2002.године) сматрале су да ће општина Ћуприја 2020.године имати 29.625 становника, што се није реализовало. Старосна структура популације и континуирана депопулација не представљају основ за демографске пројекције које би на бази природног прираштаја формирале позитивни преокрет тренда.

Сходно наведеном, демографски развој општине Ћуприја мора да се темељи на миграционој компоненти (досељавање становништва) посебно на руралним просторима, због чега је неопходно развијати шири социо-економски амбијент који би привукао радно и репродуктивно способно становништво.

Просторно и урбанистичко планирање и саобраћај

Мрежа насеља на територији локалне самоуправе састоји се од 16 насеља међу којима својим функцијама доминира насеље Ћуприја. Функционална организација административног подручја сачињена је од четири ранга у којима су разврстана насеља. Општински центар Ћуприја припада првом функционалном рангу, Супска и Мијатовац другом (центри заједнице насеља), насеља са појединим функцијама (Крушар и Јовац) и насеља са специфичним функцијама (Сење и Иванковац) трећем, а остала насеља (примарна села: Влашка, Дворица, Остриковац, Кованица, Батинац, Бигреница, Вирине и Исаково) четвртм функционалном рангу. Хијерархија мреже центара планирана је на основу традиционалних веза између насеља као и размештаја појединих функција.

Територија општине Ћуприја у потпуности је покривена планском документацијом али је неопходно њено ажурирање. Родни аспект није обрађен а наведене су смернице за изградњу и пројектовање објеката за особе са инвалидитетом. Просторни план ЈЛС усвојен је 2011.године, док је План генералне регулације Ћуприје усвојен 2012, и имао је неколико измена и допуна. Имајући у виду информациони основу која је тада коришћена (Попис становништва 2002. и 2011.), неопходно је поновно сагледавање приоритета развоја кроз стратешка и планска документа. Просторни план се директно спроводи за већи део сеоских насеља и предвиђена је разрада кроз мањи број планова генералне и детаљне регулације.

Грађевинско земљиште заузима 62% укупних површина на територији коју покрива ППР Ћуприје. Развој привреде на територији града захтевао је ангажовање нових површина које

би биле у функцији изградње неопходне инфраструктуре као и других сервисних садржаја који су комплементарни привреди. Сходно наведеном, у грађевинском подручју планирано је 331,62 Ха за потребе производних делатности, док је развој новог становања средњих и високих густина ангажовао 233,75 Ха.

Закон о путевима и Закон о безбедности саобраћаја на путевима представљају нормативна акта на основу којих ЈЛС спроводе надлежности у области саобраћаја и управљања путном инфраструктуром. Локална самоуправа у Ћуприји преко својих органа (одељења за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине) управља локалним саобраћајницама и брине се о правовременом одржавању и даљем развоју путне мреже. Савет за безбедност саобраћаја представља радно тело ЈЛС које координира и предлаже акције којима се унапређује степен безбедности у саобраћају на локалном нивоу. Положај Ћуприје на међународном коридору 10 (Државни пут првог реда А1) кључна је одредница географског, саобраћајног и економског положаја ове локалне самоуправе. Повезивање и функционалност локалне саобраћајне мреже са предметним државним путем представља један од најважнијих задатака будућег ажурирања планских докумената.

На територији општине Ћуприја налази се двоколосечна електрифицирана железничка пруга Београд – Младеновац – Лапово – Ниш – Прешево - државна граница са Македонијом која представља део трансевропског коридора X али она нема већег значаја у градском саобраћајном систему. Железничка станица Ћуприја повезана је са новоизграђеном двоколосечном пругом једноколосечном пругом. Железничку инфраструктуру чине и железничка станица Ћуприја са седам пријемно-отпремних колосека за рад са робом и путницима у међународном и унутрашњем саобраћају.

Јавна предузећа и установе

Општина Ћуприја је у складу са Законом о јавним службама и секторским законима основала установе у области културе, туризма, образовања, спорта и социјалне заштите. Број установа задовољава потребе локалне самоуправе величине и броја становника каква је Ћуприја. Општина је основала следећа јавна предузећа и установе:

- ЈКП „Равно 2014“ Ћуприја
- ЈП „Зоохигијена Ћуприја“ Ћуприја.
- ПУ „Дечја радост“
- Музеј „Норгеум Марги“ Ravno - Ћуприја
- Народна библиотека „Душан Матић“

- Туристичка организација општине Ћуприја
- Дом здравља Ћуприја
- Центар за социјални рад „Ћуприја“
- Спортски центар „Ада,,
- Установа културе Ћуприја

Јавне установе учествују у изради планских документа који се односе на планирање обављања делатности за коју су основана. Стручњаци из јавних установа се именују у радне групе или комисије за израду планских документа, а кадровски капацитет запослених у њима је на потребном нивоу за давање предлога и решења у интересу даљег развоја Општине у областима за које су основане.

Јавне установе израђују годишње програме рада и финансијске планове. Програми рада и финансијски планови јавних установа се израђују у роковима и у поступку прописаним законом, а на њих Скупштина општине даје сагласност.

Општина Ћуприја, у складу са прописима, учествује у финансирању делатности установа којима је оснивач Република Србија. Општина финансира материјалне трошкове основних школа, а такође даје финансијску подршку спортским клубовима, удружењима грађана и невладиним организацијама.

Животна средина, комунална питања и енергетика

Основни проблем водоводног система у Ћуприји је недовољни капацитети изворишта и повремена погоршавања квалитета, постојање нелегалних прикључака на градски водовод, непостојање водовода у неким насељима и дотрајалост водоводних мрежа тамо где водоводи постоје. У КО Ћуприја-град у 95% улица постоји водоводна и канализациона мрежа док у КО Батинац, КО Влашка, КО Крушар, КО Исаково, КО Вирине, КО Бигреница, КО Јовац, КО Дворица и КО Супска не постоји никаква улична водоводна мрежа. У КО Сење, КО Мијатовац, КО Остриковац, и КО Кованица, постоји водоводна мрежа која је у власништву месних заједница. Снабдевање водом насеља у општини одвија се преко једног централизованог система града Ћуприје и више мањих сеоских водовода. Сви водоводи захтевају озбиљну обнову мреже и допуну у циљу повећања поузданости испоруке воде.

Посебан проблем је непостојање организованог система за дистрибуцију и контролу воде у селима, незаштићеност водозавхвата и подземних вода, као и одсуство централизоване стручне службе за одржавање сеоских и групних водовода, због чега су они угрожени.

Потпуно исправну воду за пиће су у 2021. години имали корисници 105 водовода, док је вода у 51 јавних водовода имала различите неисправности. У 2020. години корисници 107 водовода су имали исправну воду за пиће док је вода у 49 јавних водовода имала различите неисправности. Током 2019. године сеоски водоводи су предати на управљање ЈКП“ Равно 2014“.

Покривеност града канализационом мрежом износи око 90%, а укупна дужина канализационе мреже је 55 km. Због непостојања ППОВ стање санитације града је незадовољавајуће, јер отпадне воде угрожавају не само ток В.Мораве, нарочито у маловодним периодима, већ и сва алувијална изворишта. Лошој санитацији доприноси и општи систем канализације, са изливима. Ситуација у осталим насељима општине је још критичнија, с обзиром да не постоје ни системи за сакупљање и одвођење, а ни системи за третман отпадних вода, већ се употребљене воде испуштају у неадекватно изведене септичке јаме.

67,9% свих домаћинстава у општини Ћуприја била су прикључена на канализацију у 2021. години. Републички просек је у 2021. години износио 48,63% док је просек за Поморавску област износио је 52.2%.

Систем за одвођење отпадних вода Ћуприје такав да се делом одводе заједно санитарне и атмосферске отпадне воде, а делом се посебно одводе санитарне, а посебно атмосферске отпадне воде. Санитарне отпадне воде из насеља одводе се главним колектором до директног излива у Велику Мораву. Главни градски колектор је кружног (ф 800 и ф 1000мм) и јајастог профила (1200/900мм и 1500/1000мм). У осталом делу града секундарна мрежа је од ф 200 до ф 400мм. Канализациони систем је углавном гравитациони. Црпна станица на главном фекалном колектору није у функцији. Због конфигурације терена, на локацији „Славија“ изграђена је црпна станица, која отпадне воде препумпава у колектор.

У деловима насеља где не постоји фекална канализација санитарне отпадне воде се одводе у септичке јаме.

Делови насеља, првенствено централно подручје са леве и десне обале Раванице има делимично изграђену мрежу кишне канализације, са испустима у Велику Мораву и Раваницу. Атмосферске отпадне воде са територије насеља се одводе делом системом кишне канализације а делом површински отичу до најближих реципијената. Повољност за одвођење атмосферских вода је та што главни реципијент, река Раваница, протиче средином насеља. С друге стране евакуацију атмосферских вода отежава конфигурација терена, који је у насељу већим делом раван, а постоје и депресије.

Сеоска насеља нису покривена канализационом мрежом и не постоји јединствен канализациони систем за одвод отпадних вода. Домаћинства отпадне воде углавном решавају појединачно изграђеним септичким резервоарима.

До краја 2025. у плану је изградња једног ППОВ, проширење мреже за сакупљање отпадних вода у минималној дужини од 5 километара, као и реконструкција 7 километара постојеће канализационе мреже. Општина Ћуприја кроз пројекат Чиста Србија планира изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода, за шта је већ одређена локација, као и изградњу сеоских канализационих система, и у ту сврху потребно је да се приступи изради потребне документације.

Кроз територију општину Ћуприја пролазе три реке: Велика Морава, Раваница и река Миросава. Река Велика Морава, од Сталаћа до ушћа у Дунав, је река II-а класе. Раваница је у горњем току I-а класе, а по пролазу кроз село Сење и Ћуприју, II-б класе. Река Миросава у горњем току је I-а класе да би пролазом кроз село Иванковац и Паљане до састава са Раваницом била и I-б класе.

Планско подручје Ћуприја располаже одговарајућим електроенергетским објектима који обезбеђују снабдевање потрошача електричном енергијом. Такође располаже и значајним хидроенергетским потенцијалом за изградњу ХЕ на Великој Морави и МХЕ на малим водотоцима у обухвату плана. Значајан неискоришћени потенцијал чине производња енергије из биомасе и целулозних отпадака као и могућност коришћења соларне енергије и енергије ветра.

Подручје општине Ћуприја ће и у наредном планском периоду електричну енергију обезбеђивати на напонском нивоу 110kV преко ТС 110/35kV „Ћуприја 110“ снаге 31,5MVA напајане преко 110kV далековода бр.1141/2 из ТС 400/110kV „Јагодина 4“ из исте се далеководом бр.1142 напаја ТС 110/35/10kV Стењевац, чија траса знатним делом пролази кроз подручје општине Ћуприја. Постојеће ТС 35/10kV остају у функцији и у садашњој фази задовољавају потребе потрошача и то:

- ТС “Ћуприја 1“ снаге 2x8 MVA
- ТС “Ћуприја 2“ снаге 2x8 MVA
- ТС “Ћуприја 4“ снаге 2x4 MVA

Осим далековода високог и средњег напона који се у функцији напајања ТС на планском подручју постоје и далеководи у транзиту који су у надлежности ЈП „ЕМС“. ДВ 400kV бр.423/2 који повезује ТС „Јагодина 4“ са ТС „Ниш2“ и ДВ 110kV бр.152/4 који повезује ТС „Јагодина 4“ са ТС „Параћин 1“. На планском подручју средњенапонског система 10kV чине 122 ТС 10/0.4kV различитих типова и снага, укупне инсталисане снаге 20,34MVA,

прикључене водовима 10kV на изводе ТС 35/10kV „Ћуприја 1“, „Ћуприја 2“ и „Ћуприја. Нисконапонска мрежа је најугроженији део ЕД система Ћуприја па се мора реконструисати и градити нова на бетонским стубовима са одговарајућим пресеком проводника, према приоритетима које утврди надлежна електродистрибуција.

Све ТС 35/10 kV са напојним водовима 35 kV задовољавају садашње потребе. Поједине деонице далековода се у наредном периоду морају реконструисати, а постојеће ТС довести на пројектовану снагу. Електроенергетски објекти на подручју ППР-а Ћуприја повезани су за шири електроенергетски систем Србије водовима 110 kV и 35 kV .

Општина Ћуприја је гасификована. За потребе снабдевања гасом неопходно је даље стварати техничке услове за развој разводног гасовода и МРС станица.

На подручју обухвата Плана генералне регулације насеља Ћуприја налазе се: транспортни гасоводи од челичних цеви; главна мерно регулациона станица "ГМРС Ћуприја" и друге мерно регулационе станице (укупно 6)'; дистрибутивни гасоводи од челичних цеви и дистрибутивни гасоводи од полиетиленских цеви . Ужи центар града покривен је гасоводом око 99%, сем приградског насеља, Тереково насеље. На територији општине регистровано је око 1000 прикључака на гасну мрежу.

Општина Ћуприја има дугу историју енергетског планирања, изграђен систем енергетског менаџмента и израђен програм енергетске ефикасности за период од 2022. до 2024. године. Овај документ садржи преглед потрошње енергије по секторима као и преглед мера за унапређење енергетске ефикасности. Према ажурираним подацима, укупан број мапираних јавних зграда за које су унети подаци о потрошњи енергената/енергије и воде у ИСЕМ базу је 71, односно њихова укупна бруто површина износи 36.928,5 m².

ТТ мрежа покрива подручје општине али је неопходна њена даља модернизација. Чворно подручје Ћуприја је са надређеном аутоматском телефонском централом у Јагодини повезано оптичким каблом-као спојним путем по којем ради дигитални преносни систем. Даљи развој међумесних оптичких каблова је основни предуслов за модернизацију ТТ мреже за насеља на подручју општине Ћуприја.

На територији општине Ћуприја налазе се 2 заштићена природна добра. Према доступној евиденцији, на територији општине налазе се: Пећина Раваница (подземни спелеолошки објекат) и природни простор знаменитог места "Иванковац" (74,1Ха).

Главни извори загађивања ваздуха на територији општине Ћуприја су:

- ложишта која за грејање у зимским месецима користе чврста горива (дрво и угаљ) и котларнице даљинског грејања,
- појединачни производни објекти као стационарни извори загађивања ваздуха
- саобраћај на државним путевима I и II реда као покретни извор загађивања ваздуха.

На територији општине не постоји систем даљинског грејања.

Комуналну делатност управљања комуналним отпадом у Ћуприји обавља PORR-WERNER & WEBER Д.О.О. Ниш, огранак Ћуприја коме је општина Ћуприја поверила обављање ове делатности на основу уговора о поверавању комуналне делатности број 400-307/2010-01 од 30.06.2010. године делатности.

Управљање комуналним отпадом врши се на начин којим се обезбеђује најмањи ризик по угрожавање живота и здравља људи и животне средине контролом и мерама смањења:

- загађења воде, ваздуха и земљишта,
- опасности по биљни и животињски свет,
- опасности од настајања удеса, експлозија или пожара,
- негативних утицаја на пределе и природна добра посебне вредности,
- нивоа буке и непријатних мириса.

Отпадом у смислу ове одлуке сматра се комунални отпад из домаћинства, пословних просторија правних лица и предузетника као и други отпад који је због своје природе или састава сличан отпаду из домаћинства (папирни отпаци, отпаци који настају при спремању хране, пластична, стаклена, лимена и слична амбалажа, крпе, тканине, пепео, лишће, гранчице и други ситни отпаци и нечистоће из просторија и око њих.

Образовање

Предшколско васпитање и образовање (ПВО) је доминантно у мандату јединица локалне самоуправе (ЈЛС) док за основно и средње образовање ЈЛС финансира текуће одржавање школа. За све нивое образовања (предшколско, основно и средње) локални ниво финансира стручно усавршавање запослених, јубиларне награде, превоз запослених; затим превоз деце и њихових пратилаца ради похађања припремног предшколског програма (ППП) на удаљености већој од два километра и ученика основне школе на удаљености већој од четири километра од седишта школе; превоз, смештај и исхрану деце и ученика са сметњама у развоју, без обзира на удаљеност места становања од школе; превоз ученика на републичка и међународна такмичења; заштиту и безбедност деце и ученика и капиталне издатке.

Остављена је и могућност да ЈЛС могу да се обезбеде средства за превоз ученика средњих школа и ученика који похађају наставу у дуалном образовању који имају пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе на удаљености већој од четири километра од школе, односно од просторија послодавца код којег обављају учење кроз рад, као и у случајевима када су школа, односно просторије послодавца код којег ученици обављају учење кроз рад на територији друге јединице локалне.

Финансирање ПВО је регулисано тако да локалне самоуправе финансирају до 80% од „економске цене, по детету, а родитељи преосталих 20% од цене, од чега се изузимају деца без родитељског старања, деца са сметњама у развоју и инвалидитетом и деца из материјално угрожених породица. За децу без родитељског старања, децу са сметњама у развоју и децу корисника новчане социјалне помоћи (НСП), учешће од 20% се покрива са националног нивоа (Министарство за рад, запошљавање, социјална и борацка питања), а за децу из материјално угрожених породица према критеријумима ЈСЛ ову партиципацију плаћа сама ЈЛС. Са националног нивоа финансиран је и четворосатни ППП али само на нивоу зарада за васпитаче који пружају тај програм.

За основно и средње образовање јединице ЈЛС обезбеђују средства за материјалне трошкове рада. Према о Правилнику о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања други текући расходи (материјални трошкови рада) укључују материјалне трошкове наставе у износу 2,5% бруто плата запослених, трошкове електричне енергије, трошкове воде, грејања, одржавања хигијене, изношења смећа. Према Правилнику о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност средњег образовања и васпитања, материјални трошкови укључују средства за материјалне трошкове наставе који се утврђују у висини од 5%, а за стручне школе које имају сопствене радионице за практичну наставу у износу од 7% у односу на средства за бруто плате запослених у школи (за неке струке и више, што је детаљно прописано Правилником) и трошкове режије.

ЈЛС такође обезбеђују функционисање Интерресорних комисија (ИРК) и остваривање додатне подршке детету и ученику у складу са мишљењем ИРК, осим оних за које се средства обезбеђују у буџету Републике Србије.

ЈЛС могу и да учествују у обезбеђењу средстава за виши квалитет образовања кроз финансирање установа у циљу повећања квалитета у области предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, што подразумева побољшање услова образовања и васпитања у погледу простора, опреме и наставних средстава, за остваривање програма који нису основна делатност установе, за исхрану и помоћ деци и ученицима.

ЈЛС има и друге врло важне надлежности везане за образовање које јединица ЈЛС индиректно финансира. На пример, јединица локалне самоуправе води евиденцију и обавештава школу и родитеље, односно старатеље о деци која су стасала за упис у ППП и у основну школу.

С изузетком предшколског образовања, расходи за образовање у укупном буџету Ћуприје су у порасту. Осим за намене средњег образовања, из буџета се издваја мање него што је то типично на подручју Србија - Југ, којем Ћуприја припада.

Обухват деце предшколским образовањем и васпитањем у Ћуприји се из године у годину повећава. Обухват деце јасленог узраста за тринаест година је и више него дуплиран, али и је даље на релативно ниском нивоу испод 28%. Обухват деце вртићког узраста показује слаб и нестабилан раст и за 12 година је порастао за мање од 10пп. Тренд обухвата ППП-ом показује велике флукуације и упркос обавезности програма не успева да стабилизује обухват изнад 90%. У градским насељима постоји незадовољена тражња, а мањи број деце је уписан преко капацитета.

Према подацима из ЈЛС, дете које је остало ван листе у руралним (осталим) насељима није услед недостатка капацитета већ није испуњавало услов за похађање поменуте групе (дете је било млађе од 2 године, а објекат је регистрован за рад са децом од 2 године до поласка у школу.

У понуди ПВО доминира класичан целодневни програм. Краћи програми не постоје у понуди, сем новог специјализованог програма "Дете и визуелне уметности" програма који се реализује од радне 2022/23 године, једном недељно у трајању два сата.

У 2022. години је изненађујуће дошло до смањења удела деце која похађају ППП у целодневном боравку. Детаљном анализом података од стране ЈЛС претпоставља се да је дошло до грешке приликом уноса података, јер су радној 2022/2023 имали мањи број деце предшколског узраста која похађају четворочасовни програм (вероватно су замењени подаци за полудневни и целодневни програм). Родитељи исказују већу потребу за целодневним бораваком, а у овој радној години је био и смањен укупан број деце предшколског узраста у односу на претходне године.

У Ћуприји постоје 3 матичне основне школе у градским насељима и 12 подручних (издвојених) одељења у ванградским. Подручна одељења се, по правилу, налазе у ванградским насељима што је случај и у Ћуприји.

У општини Ћуприја налазе се четири установе чија је делатност средњошколско образовање. Ту је Школа за музичке таленте која нуди 10 места на смеру за музичког извођача. Ту је и Медицинска школа која образује око 120 ученика на смеровима

медицинска сестра – техничар, физиотерапеутски техничар и лаборотијски техничар. Такође, ту је и Техничка школа која образује до 90 редовних ученика на смеровима за техничара друмског саобраћаја, возача моторних возила, бравара - заваривача, и индустријског механичара. Напоследку, ту се налази и Гимназија, која нуди образовање општег типа за 90 ученика, а има и смер за 20 ученика са посебним способностима за рачунарство и информатику.

Стопа одустајања од школовања у средњем образовању је била неуобичајено висока у посматраном периоду са изузетком у 2019. години када је била ниска и у 2022. години када је пала испод просека за подручје Србија - Југ и износила 1%.

Социјална и здравствена заштита

У Србији је највећи део социјалне заштите у надлежности националног нивоа. Међу новчаним давањима најзначајнија су давања усмерена на сиромашне: новчана социјална помоћ (НСП) и дечији додатак (ДД), као и категоријска давања за помоћ и негу другог лица намењена старима и особама са инвалидитетом (додатак и увећани додатак). Од накнада из социјалног осигурања посебан значај имају пензије, које представљају важан извор дохотка домаћинства у Србији. И најраспрострањеније услуге социјалне заштите, услуге смештаја су у надлежности Републике. Кроз услуге процене и планирања, на права и услуге који се остварују по Закону о социјалној заштити потенцијалне кориснике упућују центри за социјални рад (ЦСР) на локалном нивоу који врше и улогу органа старатељства, а дечији додатак администрирају општинске односно градске службе локалних самоуправа.

Новчану социјалну помоћ је 2022. године примало 672 становника општине Ћуприја. Обухват становништва програмом НСП износи 2,6%. Током последњих десетак година присутан је изразит тренд смањења броја и удела појединаца који су остваривали право на НСП.

Обухват становништва програмом НСП је нижи од просека на подручју Србија-југ (3,4%) што није очекивано имајући у виду да општина Ћуприја спада у трећу групу недовољно развијених јединица локалних самоуправа. И на подручју Србија-југ је последњих година присутан тренд смањења броја и удела НСП корисника, али у мањој мери. Када се јединице локалне самоуправе (ЈЛС) на подручју Србија-југ поређају по висини обухвата од најмање до највеће вредности, ранг општине Ћуприја је 62 од 99 места, што значи да приближно трећина ЈЛС бележи већи удео корисника НСП.

Крајем 2022. године, 668 деце и младих је примало дечији додатак, од којих је 225 остваривало право на увећане износе и по повољнијим условима. У последњој групи су деца са инвалидитетом и са сметњама у развоју, као и деца из једнородитељских и старатељских

породица. Корисници дечијег додатка су деца и млади до 20 година. Током времена број корисника дечијег додатка се смањивао, што је општа тенденција у Србији.

Обухват деце и младих (0-19) програмом дечијег додатка у општини Ћуприја је низак, износио је 2022. године 16,0%. Обухват је нижи у поређењу са просеком Србија-југ (21,9%). Према подацима ДевИнфо приближно 60% ЈЛС на подручју Србија-југ бележи већи удео корисника дечијег додатка који остварују право на основни износ давања од општине Ћуприја. Обухват програмом са увећаним износом (5,4%) је изнад просека (4,3%).

Додатак за помоћ и негу је примао 71 становник општине Ћуприја, а увећани додатак 128. Током последњих десет година број корисника додатка се осцилирао у малом распону, док је број корисника увећаног додатка благо смањено.

Према подацима СКГО, расходи за социјалну заштиту 2022. године на основу функционалне класификације у општини Ћуприја су износили 55,5 милиона РСД. Удео ових расхода у општинском буџету је 4,5%. Удео расхода се повећао у односу на 2020. и 2021. годину када је износио 4,3% и 3,8%, респективно. У 2022. години одговарајући удео на подручју Србија-југ је достигао 6,1%.

Здравствена заштита у Србији је претежно у надлежности националног нивоа, поготово од доношења новог Закона о здравственој заштити 2019. године, када и оснивачка права за установе примарне здравствене заштите прелазе са јединица локалне самоуправе на Републику, односно аутономну покрајину. Према новим законским решењима јединице локалне самоуправе остају оснивачи само апотекарских установа на својој територији.

Друштвена брига за здравље на нивоу ЈЛС између осталог подразумева праћење здравственог стања становништва и рада система здравствене заштите, као и стварање услова за приступачност и уједначеност коришћења примарне здравствене заштите. Важан део друштвене бриге за здравље на нивоу ЈЛС остаје доношење и спровођење програма за очување и заштиту здравља од загађења животне средине, као и систематско испитивање исправности и квалитета животних намирница, воде за пиће и сличних фактора ризика који могу штетно да утичу на здравље. ЈЛС обезбеђују и средства за вршење оснивачких права над здравственим установама чији су оснивач (односно апотекама). Уколико обезбеде средства у буџету, општине и градови могу и додатно да улажу у здравствене установе у јавној својини на својој територији како би се повећала доступност и приступачност (изнад норматива и стандарда који су предвиђени за простор, опрему, кадрове, и др.). Јединица локалне самоуправе обезбеђује и рад мртвозорске службе.

Ћуприја је за здравство издвојила 59,5 милиона РСД 2022. године. Удео ових расхода у општинском буџету је износио 4,8% Овај удео се смањено у односу на 2021. годину када је

износио 5,3% Удео расхода за ове намене је значајно изнад просека издвајања на подручју Србија-југ 2022. године (1,5%).

Капацитети здравствене заштите исказани преко броја лекара у примарној здравственој заштити на 1.000 становника у општини Ћуприја су приближно на нивоу просека Србија-југ. Процент имунизације деце је изузетно низак. Свега је две трећине вакцинисано против дифтерије, тетануса и великог кашља у првој години живота, далеко испод просека Србија-југ. Процент деце која су вакцинисана против малих богиња у првих 18 месеци живота је још мањи (57,1%) и такође је значајно испод просека Србија-југ.

Пољопривреда

На подручју Општине Ћуприја од укупно 287 км², пољопривредне површине заузимају 71%. Према попису пољопривреде из 2012. године, Републичког завода за статистику, општина Ћуприја располаже са 19.454 ха пољопривредног земљишта. Укупна површина коришћеног пољопривредног земљишта износи 12.817 ха. Од приказаних података расположивих ресурса њиве обухватају 10.643 ха, ливаде и пашњаци 1.655 ха, воћњаци 248 ха и виногради 79 ха, или у процентима око 13% чине ливаде и пашњаци, 83% оранице и баште и око 4% воћњаци и виногради.

Број пољопривредних газдинстава општине Ћуприје смањен је у периоду 2012-2022. године са 3.115 на 1.645 регистрованих пољопривредних газдинстава, односно за 47,2%. Од укупног броја регистрованих пољопривредних газдинстава у 2022. години, 1.474 је активних газдинстава или 89,6%. У 2012. години преко 300 газдинстава имала су села Крушар и Јовац, док су Бигреница, Мијатовац, Сење и Супска забележили више од 200 пољопривредних газдинстава. Најмањи број газдинстава (испод 100) имала су села Дворица, Иванковац, Кованица и Остриковац. У 2023. години просечан број газдинстава по селима је на много мањем нивоу у односу на 2012. годину имајући у виду последње податке, што је пре свега последица старосне структуре и негативних демографских трендова у целини.

Просечна величина коришћеног пољопривредног земљишта на нивоу газдинства је 4,11 хектара. Приметно је да највећи број газдинстава користи између 2 и 5 хектара и њих је укупно 898, док 1525 газдинстава користи мање од 2 хектара пољопривредних површина. Пољопривредне површине изнад 20 хектара према последњим званичним подацима обрађивало је само 73 газдинства, односно 2,34% од укупног броја пољопривредних газдинстава.

Основно занимање већег дела становништва општине Ћуприја у прошлости је била земљорадња. Данас се земљорадња одликује ниском продуктивношћу, неповољном структуром и величином поседа, недовољном и лошом технолошком опремљеношћу,

зависности од увоза семенског материјала, заштитних средстава и минералних ђубрива, опреме и пољопривредне механизације.

Према подацима пописа пољопривреде 2012. године, под житима је било 8.112 ха, што је 76,3% укупне површине ораница и башта. У сетвеној структури доминантно су заступљени пшеница (47,8% површине) и кукуруз (46,3% површине) док се јечам, овас и раж гаје на знатно мањим површинама (укупно 5,8% укупне површине под житима). Површине под индустријским биљем се простиру на свега 206 ха, а најзаступљеније културе су сунцокрет на 157 ха и соја на 48 ха. Последњих година је приметан пораст површина под овим културама. Род је одличног квалитета и приноси су високи.

Подаци за 2018. годину указују да је у целом Поморавском округу највише сунцокрета засађено на парцелама пољопривредног добра у Добричеву. У долини Велике Мораве постоје повољни услови за развој повртарства, али се ове културе гаје само на 82,4 ха (2012), односно 5,4% укупног пољопривредног земљишта.

На територији општине Ћуприја постоје повољни природни услови у смислу земљишног састава и климатских услова за развој воћарске и виноградарске производње. Велики део воћних засада је екстензиван, са тенденцијом интензификације и увођења нових технологија. Вишегодишњи засади обухватају 248 ха под воћњацима од тога 93 ха су плантажни, а 155 ха су стари воћњаци. Највише се од воћа гаје шљиве и јабуке. Под шљивама је 138 ха, а под јабукама 35 ха, затим крушке 22 ха, ораси 14 ха, брескве и вишње на по 6 ха, лешници 8 ха, касије 5 ха, купине 2 ха и малине 2 ха.

Виноградарство има веома дугу традицију због оптималних услова за гајење винове лозе због експозиције терена и великог броја сунчаних дана. Виногради обухватају свега 79 ха у власништву пољопривредних газдинстава и око 200 ха у власништву правног лица. За развој виноградарства на територији Ћуприје велики значај је имала винарска задруга и вински подрум у Јовцу. Производња вина је престала пре више од 3 деценије све док подруме пре 3 године није купила винарија Јовац и уложила значајна средства у реконструкцију постојећих и изградњу нових капацитета.

Општина Ћуприја има дугу традицију у сточарској производњи, нарочито када се ради о говедарству и свињарству. Добри услови за равој сточарства огледају се кроз 1.655 ха ливада и пашњака, као и кроз производњу крмног биља на 1.892 ха која се може вишеструко повећати због повољних земљишних карактеристика. И поред повољних услова у последњој деценији је као и на територији читаве Србије приметно опадање сточног фонда, пре свега у говедарству и то углавном код старачких и газдинстава која су имала мали број грла. Насупрот томе, примећен је тренд да газдинства која су имала нешто већи број грла, увећавају број стоке, осавремењавају и повећавају рентабилност производње.

Пчеларство и производња меда је још једна делатност која поприма све веће размере последњих година. На територији општине Ћуприја има 2612 кошница, а највише се производи багремов мед.

На територији општине Ћуприја регистровано је пет задруга и пет удружења са делатношћу из области пољопривреде. Земљорадничке задруге и удружења у последњој деценији имају значајних проблема: недостатак капитала, властите механизације, стручног кадра, организованог и гарантованог откупа пољопривредних производа. Потврда наведеног је да је само једна земљорадничка задруга и то у 2014. години организовала откуп житарица, пшенице и кукуруза.

Поред наведених асоцијација пољопривредницима су на располагању стручна лица из општине Ћуприја и Пољопривредне саветодавне и стручне службе Јагодина.

Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Ћуприја има за циљ подстицање пољопривредних произвођача на повећање нивоа пољопривредне производње и квалитета производа. Циљну групу мера овог Програма чине пољопривредни произвођачи, регистрована пољопривредна газдинства у активном статусу и рурално становништво са територије општине Ћуприја. Општинско веће је основало Комисију за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за развој пољопривреде, која обавља послове на изради предлога Програма и реализацији мера након усвајања истог. Током периода реализације Програма, мониторинг и евалуацију врше и други органи општине Ћуприја из своје области деловања. Евалуација успешности реализације предвиђених мера овог Програма се обавља праћењем извршења дефинисаних индикатора за сваку меру, као и Извештајем о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја за општину Ћуприја.

Привреда

Унапређење привредног и инвестиционог амбијента и промоција предузетништва општина Ћуприја спроводи различите активности у циљу унапређења пословног амбијента, привлачења инвестиција и промоције предузетништва. Већину ових активности спроводи или координише Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој.

У циљу привлачења инвестиција, на територији општине су формиране две индустријске зоне:

- Индустријска зона Минел налази се поред ауто-пута Е-75. Заузима укупну површину од 242 хектара, од чега се у јавној својини налази 7,5 хектара. Делимично је инфраструктурно опремљена – има добар приступ саобраћајној инфраструктури,

постављене електричне водове и гасно-дистрибутивну мрежу, прикључак на градску водоводну мрежу и могућност прикључења на градску канализациону мрежу.

- Индустијски парк Добричево заузима површину од 636 хектара, претежно у државном власништву. Влада ју је прогласила локацијом високог приоритета погодном за гринфилд инвестиције, и обезбедила средства за суфинансирање њеног инфраструктурног опремања.

Међу привредним субјектима у општини Ћуприја доминира услужни сектор, пре свега трговинска делатност, али велики значај за извоз и запошљавање припада прерађивачкој индустрији. Привредна структура се значајно променила у протекле две деценије. Иако су се неке од неке од традиционално важних делатности очувале (нпр. саобраћај, трговина, кондиторска индустрија „Раваница“, поједини сегменти некадашњег металског и машинског комплекса МИП), нова гринфилд и браунфилд улагања донела су послове у новим делатностима. Тако неки од значајних послодаваца данас у Ћуприји укључују стране инвеститоре у области аутомобилске индустрије („SMP Automotive“ и „Feka Automotive“) и производње намештаја („Standard Furniture“).

Предузетничка активност у општини Ћуприја је нешто нижа од просека Републике, али је виша од просека Поморавске области. У 2022. години на територији општине пословало је 1.467 привредних субјеката, и то 1.088 предузетника и 379 привредних друштава. Број активних привредних друштава на 1.000 становника износио је 15, што је ниже од просека Републике (просек на републичком нивоу је око 20 привредних друштава на 1.000 становника), али нешто више од просека Поморавске области (где вредност овог показатеља износи 13). Број предузетничких радњи на 1.000 становника је износио 43, што је такође ниже од просека Републике (који износи 46 предузетничких радњи на 1 000 становника) и нешто више него на нивоу читаве Поморавске области (где на 1 000 становника у просеку послује 40 предузетника).

Општина Ћуприја има одличне предуслове за привлачење инвестиција. Повољни фактори укључују изузетно добар приступ саобраћајној инфраструктури, као и добру опремљеност инвестиционих локација. Од посебног значаја је то што се општина налази на пан-европском друмском и железничком коридору Коридору X. Релативно близу се налази и Коридор Е-761 („Моравски коридор“) који је у изградњи, а његовим завршетком ће се остварити добра повезаност и са коридором Е-763 („Милош Велики“). Када је реч о повезаности са другим видовима саобраћаја, Аеродром „Константин Велики“ у Нишу налази се на удаљености од око 90 км, „Никола Тесла“ у Сурчину на око 160 км, а најближа већа лука на удаљености од око 100 км (Дунав – речни коридор VII).

Инвестиције реализоване на територији општине Ћуприја значајно су порасле у 2021. години, и достигле су 2,1 милијарди динара. Ниво инвестиција у периоду пре 2021. године био је претежно низак, али је у 2021. остварен значајан раст, захваљујући улагањима већег броја приватних компанија

Када је реч о структури према карактеру изградње, доминирају инвестиције у реконструкцију, модернизацију, доградњу и проширење капацитета: ова категорија улагања је чинила 90% свих инвестиција у периоду 2018-2021, док се преостали део односи на улагања у нове капацитете. Структура улагања према карактеру изградње у Ћуприји је слична као на нивоу Поморавске области. Међутим, уочава се значајно одступање од националног нивоа, где је много више заступљено инвестирање у нове капацитете.

Посматрано према техничкој структури, више од половине укупних инвестиција у периоду 2018-2021. било је усмерено у грађевинске радове. Инвестиције у набавку опреме су такође значајне, и њихов удео у посматраном периоду износи готово 45%. Техничка структура инвестиција на територији општине Ћуприја је донекле слична као на националном нивоу. С друге стране, на нивоу Поморавске области нешто је веће учешће инвестиција у опрему, а нешто ниже у грађевинске радове.

Готово половина укупних инвестиција у периоду 2018-2021. је била усмерена у прерађивачку индустрију. Значајнији ниво инвестиција је остварен и у грађевинарству (20%) и сектору државне управе (15%).

Мала привреда је највећи корисник подстицаја регионалног развоја на територији општине Ћуприја.

Према расположивим подацима АПР-а, у периоду 2019-2022. године реализовано је више од 1,1 милијарди динара подстицаја регионалног развоја, од чега је близу 730 милиона, односно готово 2/3 укупног износа, додељено микро, малим и средњим предузећима и предузетницима. Значајни корисници подстицаја су и пољопривредна газдинства и органи државне управе, којима је у посматраном периоду додељено по око 150 милиона динара (њихово учешће у укупним подстицајима износи по 13%). Посматрано према намени, готово половина укупног износа у посматраном периоду усмерена је на развој производње, а по око 13% на подстицање пољопривреде, запошљавања, и област здравствене заштите. Око 3/4 укупног износа је додељен бесповратно, док се 1/4 односи на кредитну подршку.

На територији општине Ћуприја реализовано је неколико страних директних инвестиција. Нека од значајнијих улагања укључују:

- Инвестиција немачке компаније „SMP Automotive“, која је у оквиру индустријског парка Добричево отворила фабрику за производњу ентеријера за аутомобиле. Према расположивим подацима, инвестиција је вредна 38 милиона ЕУР.
- У области аутомобилске индустрије значајна је и инвестиција турске компаније „Feka Automotive“, која производи компоненте за аутомобиле.
- У области текстилне индустрије послује фабрика „Еурофибер“ кинеског инвеститора.
- Холандски инвеститор је купио фабрику сточне хране у стечају, и отворио фабрику хране за домаће животиње „De Heus Animal Nutrition“.
- Швајцарски инвеститор је отворио фабрику за производњу намештаја под називом „Standard furniture“.

Регистрована запосленост према општини рада на територији општине Ћуприја је износила 7.630 у 2022. години. При томе, $\frac{3}{4}$ је запослено код послодавца, око $\frac{1}{5}$ чине предузетници и самосталне делатности (укључујући лица запослена код њих); док је удео регистрованих пољопривредних произвођача мали (свега 4%).

Регистрована запосленост се повећала током претходног периода. Број регистрованих запослених према општини рада је порастао за 310 лица између 2018. и 2022. године, што представља повећање од 4,1%. Остварени раст регистроване запослености према општини рада у Ћуприји је виши него у Поморавској области (где је овај показатељ повећан за 2,6%), али је нижи од националног просека (у посматраном периоду регистрована запосленост у Србији је порасла за 7,7%).

Највећи број регистрованих запослених који раде на територији општине Ћуприја ангажован је у прерађивачкој индустрији. Наиме, у 2022. години у овој делатности је било запослено 1.900 лица, што представља четвртину укупног броја регистрованих запослених у општини. Када је реч о осталим привредним делатностима, значајни послодавци су и здравство (готово 1 300 запослених) и трговина (више од 1 000 запослених).

Када је реч о броју регистрованих запослених који имају пребивалиште на територији општине Ћуприја, њихов број је у 2022. години износио је 7.511. Као што се може уочити, овај број је нешто нижи од претходно анализираних показатеља запослености према месту рада. Овакво одступање нетипично, јер је у већини градова и општина у Србији запосленост према месту пребивалишта по правилу виша од запослености према месту рада. Наведена специфичност општине Ћуприја највећим делом је везана за долазак инвеститора и отварање већег броја нових радних места, на којима се у значајној мери запошљавају и лица из оближњих локалних самоуправа.

Број регистрованих запослених према месту пребивалишта је порастао у односу на 2018. годину, и то за 288 лица, што представља повећање од 4,0%.

Учешће жена у укупном броју регистроване запослености према општини пребивалишта у 2022. години је износило 46,8%. Заступљеност жена на тржишту рада у Ћуприји је на нивоу националног просека (који такође износи 46,8%), а виша је у односу на ниво Поморавске области (где жене учествују у регистрованој запослености са 45,3%). У претходном петогодишњем периоду дошло је до повећања броја запослених лица оба пола; међутим, број запослених жена је порастао нешто више од броја запослених мушкараца, услед чега је учешће жена у регистрованој запослености незнатно порасло (у 2018. учешће жена је износило 46,2%).

Просечна нето зарада запослених са пребивалиштем на територији општине Ћуприја износила је 59.947 динара у 2022. години. Током претходног периода остварено је значајно повећање просечне нето зараде. Њен износ је у 2022. години био за готово 20 хиљада динара виши него у 2018, што значи да је номинално порасла за 50%. И поред овако великог повећања, просечна зарада на нивоу Републике Србије је још више порасла, тако да се током посматраног периода незнатно повећао јаз у нивоу зарада у Ћуприји у односу на просек Републике. Услед тога, у 2022. години просечна зарада у Ћуприји била је за петину нижа од националног просека.

Број незапослених лица на евиденцији Националне службе за запошљавање је значајно смањен у претходном петогодишњем периоду. На крају 2022. године на евиденцији се налазило 2 298 лица, што је за готово 30% (односно за више од 900 лица) ниже него у 2018. години. Овакво кретање је у значајној мери повезано са претходно анализираним повећањем регистроване запослености.

Према најновијим подацима, наведена тенденција се наставила и у 2023. години, тако да је број незапослених лица на евиденцији НСЗ додатно смањен, и на крају августа износи мање од 2 хиљаде лица.

Више од половине евидентираних незапослених лица чине жене. На крају 2022. године на евиденцији се налазило 1.250 незапослених жена, што представља 54% укупног броја незапослених. У претходном петогодишњем периоду број жена на евиденцији НСЗ је смањен. Међутим, динамика смањења је била спорија него у случају мушкараца, услед чега је удео жена међу евидентираним незапосленим лицима повећан.

Општина Ћуприја поседује разнолике потенцијале за развој туризма, и уочава се значајан раст туристичких посета у претходном периоду. Од посебног значаја су антропогени фактори, и то пре свега културно и историјско наслеђе:

- Најважнија и најпосећенија туристичка атракција општине је манастир Раваница, задужбина кнеза Лазара из XIV века, која, захваљујући верском, историјском, архитектонском и уметничком значају, привлачи велики број посетилаца.
- На територији општине се налази неколико значајних археолошких локалитета, пре свега остаци римског града *Norream Margi* на територији савремене Ћуприје, као и неолитска насеља Стублина и Краљево поље, која садрже предмете винчанске културе.
- Споменички комплекс на Иванковцу, са спомеником и шанчевима из Првог српског устанка, представља културно добро великог значаја.

Општина велики значај придаје манифестационом туризму, будући да поједини догађаји привлаче велики број посетилаца сваке године. Неке од значајнијих манифестација укључују:

- Видовданске свечаности, које се организују у порти манастира Раваница и на другим локацијама, и обухватају различите садржаје, попут изложби, сликарских колонија, концерата традиционалне и духове музике, историјских предавања и др.;
- Међународни мото-куп, који се организује на локацији мото-кампа на обали Мораве, уз пратећа дешавања, као што су рок концерт, дефиле и такмичења;
- Најзначајнија културна дешавања су музички фестивал *Ravanelius* намењен љубитељима класичне музике, и песничка манифестација Матићеви дани, у знак сећања на родоначелника српског надреализма Душана Матића, у оквиру које се организују књижевне вечери, представе, концерти, као и такмичење младих песника;
- Аеро-митинг *Open fly in*, који се организује на аеродрому у Добричеву код Ћуприје, пружа могућност посетиоцима да виде мале летелице, моторне змајеве, жироскоптере и друге летелице, као и да се провозају и разгледају околину из ваздуха.

Не мањкају ни спортске манифестације, као што су чувена међународна улична трка „Меморијал Александар Петровић“ – најстарија улична трка на Балкану, риболовачки „Мост куп“, зимски турнир у фудзалу и др. Предвиђена изградња атлетске дворане би, уз постојеће спортске објекте, још више допринела могућности развоја спортског туризма. Гастрономски догађаји обухватају „Цреверијаду“ и такмичење у прављењу ајвара. Етно атракције укључују етно домаћинства у сеоским насељима, воденицу у селу Сење – једну од најстаријих у Србији, као и Моравске куће у селу Јовац.

На територији општине Ћуприја налазе се и природни фактори, који могу да допринесу развоју руралног туризма, ловног, излетничког, авантуристичког, и других видова туризма специјалних интересовања. Посебно је значајно то што се многе од природних атракција налазе у близини неких од културно-историјских локалитета или традиционалних села. У том погледу нарочито су значајне реке Велика Морава и Раваница које протичу кроз Ћуприју, и чије обале би могле додатно да се валоризују за потребе активног одмора, а

покренуте су и активности у циљу искоришћења Велике Мораве за пловидбу. Природне лепоте клисура река Зуброве и Миросаве на обронку Јужног Кучаја су препознате, и већ су покренуте активности на реконструкцији објекта старе школе за потребе руралног и ловног туризма.

Када је реч о смештајној понуди, категоризација смештаја у домаћој радиности и сеоским туристичким домаћинствима је у надлежности Општинске управе. На територији општине Ћуприја категоризована је једна кућа са 2*, три апартмана са 3*, четири апартмана са 4*, једно сеоско туристичко домаћинство са 1*, једно сеоско туристичко домаћинство са 2* које има 10 камп парцела, једно сеоско туристичко домаћинство са 3*. Укупно имамо 18 смештајних јединица, 27 кревета, односно 38 индивидуалних лежаја. На територији општине Ћуприја послују и некатегорисани објекти: два преноћишта, два хостела, један хотел и један објекат који је разврстан у остали некатегорисани објекти у надлежности јединице локалне самоуправе. Смештајни капацитети са којима располажу су 107 смештајних јединица, 267 кревета, односно 295 индивидуалних лежаја.

Од осталих типова смештаја, чија категоризација је у надлежности ресорног министарства, заведен је само један објекат са две звездице, и то гарни хотел „Плава Лагуна“, који располаже са 18 индивидуалних лежајева у 10 смештајних јединица.

Расположивост радне снаге у угоститељству је приближна националном нивоу и просеку Поморавске области. Наиме, у 2022. години у угоститељству (услуге смештаја и исхране) регистрована запосленост је износила 262 лица, што чини 3,4% укупне регистроване запослености на територији општине Ћуприја. Учешће угоститељства у регистрованој запослености на нивоу Републике Србије и у Поморављу било је незнатно више, и износило је 3,8%.

Анализа оствареног туристичког промета на територији општине Ћуприја показује да је пандемија болести Ковид-19 довела до значајног пада долазака и ноћења туриста у 2020. години. Међутим, већ у 2022. Години туристички промет се у потпуности опоравио, тако да је и број долазака и број ноћења туриста значајно премашио препандемијски ниво. У 2022. број долазака туриста био је за 25%, а број ноћења за чак 40%, виши него у 2019. години. Прелиминарни подаци показују да су резултати остварени у првих седам месеци 2023. бољи него у истом периоду 2022, тако да је могуће да ће се динамика повећања туристичког промета наставити и у 2023. години

SWOT АНАЛИЗА

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 1. РАЗВОЈ ПРИВРЕДЕ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Повољан географски положај општине –близина Коридора X • Добра покривеност целе територије општине просторно планском документацијом (ПП, ПГР, ПДР) • Постојање прерађивачке индустрије: производни капацитети у кондиторској индустрији и метало-прерађивачкој индустрији • Развијена производња елемената од дрвета и производња производа од пластике • Добра комуникација између локалне самоуправе и привреде • Постојање Пословног савета општине Туприја • Две пословно индустријске зоне: Минел и Добричево (која је проглашена за пројекат од националног значаја) • Део индустријске зоне Добричево је инфраструктурно опремљен • Део индустријске зоне Минел је инфраструктурно опремљен • Општина даје субвенције и подржава рад пољопривредних газдинстава • Активна удружења пољопривредних произвођача – удружење пчелара, удружење 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољно развијен предузетнички дух и незадовољавајући број предузетника • Сеоске средине нису покривене ПГР и ПДР документацијом • Лоше организована локална пословна заједница – низак ниво удруживања ради заједничких циљева • Неадекватна институционална подршка предузетништву • Низак проценат заједничког представљања општине и привреде на националним и међународним сајмовима привреде • Смањен број становништва • Низак животни стандард на селу • Миграција младих – село – град • Миграција младих са територије општине у веће привредне центре • Недовољна искоришћеност потенцијала у пољопривреди • Непостојање подстицаја намењених локалним предузетницима и привредним друштвима за директна улагања • Постојање имовински нерешених браунфилд локација у граду – Дом војске, касарна, фабрика ШЕЛК • Велика уситњеност поседа (парцела за пољопривредну производњу)

<p>колачара и свечара, удружење јагодара, итд.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Значајне површине пољопривредног земљишта на којима је омогућена разноврсна биљна и сточарска производња • Повољни услови за еко и органску пољопривредну производњу • Традиција у пољопривредној производњи • Повољни услови за интензивно сточарство, ратарство, повртарство, воћарство, сеоски и рурални туризам, итд. • Велики број регистрованих пољопривредних газдинстава • Добро очувана животна средина као основ еко и руралног туризма • Атрактивни туристички ресурси (Манастир Раваница, Шанчеви Иванковац, Хореум Марги – Равно, легат соба Душана Матића, Велика Морава, излетиште Вавило и споменици културе, манастири, цркве) • Постојање Туристичке организације општине Ћуприја • Потенцијална излетишта и туристички локалитети • Богато културно историјско наслеђе Могућност развоја викенд туризма • Повољни услови за развој ловног и риболовног туризма • Повољни услови за развој планинарског туризма • Постојање потенцијала за рекреативни, излетнички туризам, сеоски туризам 	<ul style="list-style-type: none"> • Потребно је додатно унапредити постојећу туристичку сигнализацију и туристичку инфраструктуру • Неповезаност локалних предузетника и МСП сектора са великим системима у општини и региону • Неразвијени прерађивачки капацитети за обраду/прераду пољопривредних производа • Непостојање квалитетне и ажурне базе података о пољопривредницима на територији општине • Недовољно познавање капацитета и потреба ЕУ тржишта од стране локалне привреде • Мали број модерно организованих пољопривредних газдинстава • Преовлађује екстензивна пољопривредна производња • Не постоји контрола употребе заштитних средстава у пољопривреди и контрола пољопривредног загађења • Недовољно едукативних радионица за пољопривредне произвођаче и предузетнике о заштити животне средине, о третману отпада, о загађењу земљишта и вода, итд. • Неорганизован наступ пољопривредних произвођача кроз пољопривредне задруге на тржишту • Мешовита производња у највећем броју газдинстава – мали тржишни вишкови
---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Развијен верски туризам • Постојање археолошких локалитета - Хореум Марги – Равно, Стублина у Супској • Добра међусекторска сарадња у области туризма, културе и спорта • Постојање културно-историјског, манифестационог, излетничког и спортско-рекреацијског туризма и манифестација 	<ul style="list-style-type: none"> • Непостојање система за наводњавање • Застарелост и висок степен амортизованости средстава механизације и опреме у пољопривреди • Кратак просечан боравак туриста • Недовољно искоришћени потенцијали ловног, риболовног, верског, излетничког и културно-манифестационог туризма • Неповољна старосна структура у руралним подручјима • Недостатак савремене механизације и адекватне примене агротехничких мера • Непредвиђена финансијска средства за потребе искоришћавања расположивих природних ресурса • Недовољна заинтересованост пољопривредних произвођача за осигурање пољопривредних усева од елементарних непогода • Локални пољопривредни произвођачи и стручне службе недовољно посећују сајмове и манифестације • Недовољно развијен сеоски и рурални туризам – недовољно категоризованих сеоских домаћинастава • Недовољан број стручних кадрова запослених у туризму • Недовољно просторних, техничких и кадровских капацитета Туристичке организације • Неискоришћеност вештачких акумулација и излетишта
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољно улагање у истраживања и промоцију културно-историјског наслеђа. • Незаштићен локалитет римских ископина насеља Хореум Марги у центру града • Непостојање туристичке сигнализације • Недостатак смештајних капацитета и некатегоризација • Непостојање туристичких водича
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Унапређење рада и функционисања општинске управе - модернизација рада • Коришћење средстава из предприступних фондова ЕУ • Повољни услови за добијање средстава из националних развојних фондова • Изузетно велики потенцијал за развој туризма – културно-историјски споменици, рурални туризам, излетнички туризам, верски туризам, ловни туризам, риболовни туризам, спортски туризам, транзитни туризам, итд. • Изузетно велики потенцијал за развој пољопривреде (сточарство, лековито биље, воћарство, повртарство и производња меда) • Нове инвестиције у пољопривреду и рурални развој од стране локалних привредника и предузетника • Висока стопа раста тражње хране на ЕУ тржишту 	<ul style="list-style-type: none"> • Привредно заостајање Републике Србије у односу на земље региона / Европе • Негативна демографска кретања и миграције становништва (село – град). • Изостанак подстицаја и субвенција у предузетништву, привреди и пољопривреди због могућег дефицита у републичком и општинском буџету • Рад на црно и сива економија • Слаб прилив капитала и подизања нивоа технолошке опремљености • Неспремност локалне привреде за усвајање нових стандарда у пословању (ИСО, ХАЦЦП) • Одлив радне снаге – одлазак у иностранство због боље плаћених послова • Непостојање извозне стратегије Републике Србије • Увоз робе широке потрошње непровереног квалитета

<ul style="list-style-type: none"> • Укрупњавање земљишних поседа, као резултат тржишне економије • Увођење савремених технологија у примарну пољопривредну производњу и прераду пољопривредних производа • Увођење норми и стандарда квалитета у пољопривредној производњи • Политичка стабилност и сарадња са републичким органима • Макроекономска стабилност • Велика потражња за куповином сеоских газдинстава • Сарадња са привредницима и пољопривредницима из окружења и удруживање на бази кластера • Пораст тражње за сеоским и руралним туризмом • Подстицање развоја органске пољопривредне производње • Стимулисање развоја задругарства од стране државе • Стимулисање развоја породичног пољопривредног газдинства од стране државе • Сузбијање сиве економије • Нове директне инвестиције – домаћи и страни улагачи • Међународни споразуми (ЕУ, ЦЕФТА, итд.) • Боље организовање и удруживање пољопривредника, привредника и предузетника • Развој прерађивачког сектора у пољопривреди • Стварање комерцијалних пољопривредних газдинстава • Извоз пољопривредних производа 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољно интересовање домаћих и страних инвеститора за инвестиционо и привредно улагање на подручју општине / Републике • Климатске промене • Угрожавање животне средине и девастација одређених простора и локалитета • Непостојање свести о развоју предузетништва • Непрепознатљивост општине Ћуприја као туристичке дестинације у Србији и региону • Миграција младих са територије општине у веће привредне центре • Недовољно поверење странаца у квалитет туристичке понуде
---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Унапређење противградне заштите • Изградња система за наводњавање • Коришћење обновљивих извора енергије – термална вода, сунце, итд. • Брендирање пољопривредних производа са територије општине – овчији сир, итд. • Повезивање туристичких дестинација у региону • Постоји могућност за експлоатацију минералних вода са територије општинења 	
---	--

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 2. РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Одличан гео-стратешки положај, директан приступ Коридору 10 • Добра покривеност општине електричном и гасоводном мрежом • Постојећа просторно планска документација - (ПП, ПГР, ПДР) • Постоји локални Фонд за заштиту животне средине • Постојање Регионалне депоније • Добра сарадња са Републичким институцијама вишег хијерархијског нивоа • Постојање кафилерије / једна од две у Србији • Постојање зоохигијенске службе • Постојање секторског ГИС система за водоводну мрежу • Већина становништва са територије општине Туприја се организовано 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољно средстава за финансирање пројеката енергетске ефикасности јавних објеката • Нерешен проблем водоснабдевања – недовољна количина воде, мерна места, стара водоводна мрежа (азбестне цеви), итд. • Неадекватна канализациона мрежа – кишна канализација спојена са фекалном, руиниране цеви • Непокривеност руралних подручја комуналном инфраструктуром • Лоше одржавана путна мрежа у граду и сеоским срединама • Недовољан број и неактивност постојећих еколошких удружења грађана • Недовољна информисаност становништва о значају очувања животне средине

<p>снабдева пијаћом водом, преко ЈКП Равно 2014</p> <ul style="list-style-type: none"> • Највећи део територије општине је покривен услугом сакупљања комуналног отпада • Поједини јавни објекти и институције су енергетски саниране • Развијен превоз за ђаке са сесоког подручја • Вода је доступна током целе године – нема рестрикција воде • Програм енергетске ефикасности општине Ћуприја 2022 - 2024 • Израђен је катастар дивљих депонија на територији општине • Континуирани мониторинг ваздуха на територији општине • Постојање локација за постројење за пречишћавање отпадних вода – меандар Велике Мораве • Постојање удружења грађана из области заштите животне средине - "Еколошки покрет" Ћуприја и "Европски еколошки центар" 	<ul style="list-style-type: none"> • Постојање старих стамбених зграда – енергетски несаниране, равни кровови, неизоловане фасаде, лоше инсталације, дотрајала столарија итд. • Постојање дивљих депонија • Непостојање постројења за пречишћавање отпадних вода • Непостојање прихватишта за напуштене животиње • Недовољно ефикасна потрошња енергије • Непостојање ГИС-а • Није успостављен систем селективног сакупљања отпада - пет амбалажа, стакло и папир • Недостатак пешачких и бициклических стаза уз путеве • У већини села отпадне воде се неконтролисано испуштају у површинске и подземне водотокове • Недовољна свест о потреби поштовања прописа о заштити животне средине • Сточна гробља нису формирана • Неискоришћеност постојеће биомасе • Недостатак примарне сепарације отпада у домаћинствима • Спаљивање различитих врста отпада у домаћинствима, нарочито у сеоским срединама • Техничка опремљеност оператера (РWW) је неадекватна - мали број возила, застарела опрема, недовољан број контејнера, итд.
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ

<ul style="list-style-type: none"> • Доступни републички и ЕУ фондови – Миинистарство за јавна улагања, ЕУ фондови и други билатерални фондови и донатори који могу суфинасирати израду пројектно–техничке документације и пројекте реконструкције и изградње инфраструктуре • Доношење нове и усаглашавање постојеће законске регулативе у области заштите животне средине са ЕУ прописима • Регионална сарадња – међуопштинско и регионално повезивање и сарадња у области заштите животне средине • Укључивање већег броја људи и институција у процес промоције заштите животне средине • Подстицај фирмама које се баве рециклажом отпада • Јавне акције чишћења појединих локација 	<ul style="list-style-type: none"> • Законски лимитиране надлежности општине • Смањене могућности за финансирање из буџета државе • Успорен процес прикључивања Србије ЕУ • Процес миграција и старења становништва • Лоша финансијска и економска ситуација у Републици Србији и недовољно средстава у локалном и републичком буџету за улагање у инфраструктуру • Споро напредовање у приступању ЕУ и могућности коришћења одговарајућих ЕУ фондова • Елементарне непогоде и поплаве • Финансијска зависност (условљеност) ЈЛС у односу на Републику • Економска и финансијска криза се одражавају на развој инфраструктуре • Нерационално постављање одређених инфраструктурних захтева у малим сеоским срединама • Република Србија је високо зависна од увоза фосилних горива/несигурност у снабдевању енергентима • Уништавање и деградација шума • Могући еколошки проблеми (сметлишта, дивље депоније, итд.) • Климатске промене • Неконтролисана употреба хемијских средстава у пољопривреди
--	--

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3. РАЗВОЈ ДРУШТВЕНИХ ДЕЛАТНОСТИ И ЈАВНЕ УПРАВЕ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Врши се редовно ажурирање интернет презентације општине (вести, одлуке, документа, итд.) • Општина има општински услужни центар • Општинска управа користи софтвере и програме – матичне књиге, ЛПА, ЦЕОП, дечији додатак, борачко-инвалидска заштита, итд. • Општина је увела редовну праксу партиципативног буџетирања и учешће грађана у процесу доношења општинских одлука • Материјал за седнице општинског већа и скупштине општине припрема се и разматра у електронском облику • Добра наплата пореза на имовину • ЈКП Равно 2014 има ажурну базу корисника • Добра опремљеност ИТ опремом (рачунари, штампачи, скенери, итд.) у општинској управи, ЈКП и установама • Поједини запослени у општинској управи, ЈП, ЈКП и установама поседују довољно капацитета за припрему и спровођење пројеката из ЕУ и других фондова • Општина редовно финансира пројекте локалних удружења грађана 	<ul style="list-style-type: none"> • Није уведен је систем финансијског управљања и контроле (ФУК) • Није извршена промена кућних адреса у сарадњи са РГЗ – активности су у току • Материјал за седнице скупштине општине делимично се припрема у штампаном облику • Предшколска установа није енергетски реконструисана и сређена (осим делимичне ен.санације вртића „Шећерко“ и „Невен“ • Непостојање затвореног базена • Поједини објекти школа енергетски неефикасни • Непостојање Центра за младе таленте • Само две школе имају своју функционалну филскултурну салу, док остале школе користе објекте спортског центра Ада • Недостатак просторних капацитета у предшколској установи за пријем све деце у односу на потребе породица • У оквиру предшколске установе у објекту „Бамби“ не постоји заједнички простор - сала вртића • Недовољна заинтересованост младих ка неформалном образовању и низак ниво информисаности о доступним програмима

<ul style="list-style-type: none"> • Постојање Установе културе Ћуприја и Народне библиотеке „Душан Матић,, • Постојање манифестација од регионалног / републичког значаја: Фестивал Раванелиус, обележавање дана Боја на Иванковцу, Матићеви дани, Видовдан, итд. • У појединим селима (месним заједницама) постоје Домови културе који по потреби могу бити мултифункционални – Супска, Вирине, Мијатовац, Сење, Јовац, Крушар, Исаково, итд. • Постојање Опште болнице Ћуприја, Дома здравља и Центра за социјални рад • Редовно се ажурира база корисника права и услуга социјалне заштите • Општина финансијски помаже активности у области социјалне заштите • Искуство у изради и имплементацији пројеката у области социјалне заштите • Добра сарадња Центра за социјални рад са Домом здравља и Црвеним крстом • Умрежавање установа и међусекторска сарадња са циљем подршке породици - Дом здравља, центар за социјални рад, предшколска установа • Активан Црвени крст • Покривеност читаве територије општине здравственом заштитом • Квалитетна и ефикасна здравствена заштита у складу са тренутним могућностима 	<ul style="list-style-type: none"> • Спортски терени у двориштима школа у лошем стању • Велика миграција становништва, одлазак младих образованих кадрова • Зграда Опште болнице захтева реконструкцију • Потребно осавремењавање дијагностичке опреме у општој болници • Недовољна опремљеност потребном медицинском опремом и возилима у Дому здравља • Непостојање локалних удружења грађана која су лиценцирана за пружање услуга социјалне заштите • Низак проценат информисања омладине о значају очувања репродуктивног здравља • Не постоји дневни боравак за стара лица • Непостојање дневног боравка за децу и младе са сметњама у развоју • Непостојање neurofeedback апарата • Непостојање саветовалишта за младе • Нехигијенска Ромска насеља • Недовољно задовољење потреба ОСИ – приступачност • Одлазак стручног кадра из области здравства • Неадекватна (стара) амбулантна возила за транспорт пацијената у Општој болници • Растући број старог становништва којима је потребно пружити социјалне и здравствене услуге, пре свега у сеоском подручју
---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Адекватна подршка локалне самоуправе здравственој заштити становништва • Велико искуство и стручност запослених у области здравствене заштите • Добра опремљеност потребном медицинском опремом у Општој болници • Дуга традиција здравствене заштите у Ћуприји • Развијене установе здравствене и социјалне заштите • Постојање великог броја здравствених радника свих категорија • Задовољавајући број стручних служби у области медицине • Добри капацитети Центра за социјални рад који омогућавају материјално обезбеђење породица за преко 500 корисника • Постојање сензорне собе • Постојање лиценцираног пружаоца услуга из области социјалне заштите из невладиног сектора • Постојање услуге: Лични пратилац детета, помоћ у кући за стара и инвалидна лица • Добра организација рада институција социјалне заштите и база података о корисницима социјалне заштите • Школство у општини усмерено ка здравству (Средња медицинска, Висока медицинска школа струковних студија) 	<ul style="list-style-type: none"> • Нису инсталиране безбедносне камере у истуреним одељењима у школама у селима и у предшколској установи • Недовољна укљученост приватног сектора у финансирање рада спортских, хуманитарних и омладинских организација • Мали капацитети постојећих удружења за припрему и спровођење пројеката • Недовољна укљученост младих у локална удружења грађана • Недостатак просторних, техничких и финансијских средстава у области бриге о младима – омладински клуб и/или омладински центар • Лоши услови за рад и боравак у школи Вук Караџић – одељење за децу са специфичностима у развоју (потребна реконструкција целог објекта) • Недостатак стручног кадра за рад са децом и особама са сметњама у развоју и инвалидитетом – дефектолози, социјални радници, психолози, педагози, логопеди, итд. • Недовољно просторних и техничких капацитета Установе културе • Непостојање биоскопа • Слаба сарадња актера омладинске политике на локалном нивоу • Неактивност Канцеларије за младе и координатора Канцеларије за младе
--	---

<ul style="list-style-type: none"> • Дobar геостратешки положај омогућава пружање здравствених услуга људима из целог округа • Добро је организован превоз ученика у складу са распоредом почетка и заршетка наставе у основним школама • Значајно културно-историјско наслеђе и традиција • Задовољавајуће пројектне активности предшколске установе, у основним и средњим школама у оквиру ЕУ фондова • Континуиран и успешан рад са младим талентима школског узраста • Редовно се промовишу успеси ученика • Коришћење постојећих савремених информационах технологија у школама у свакодневном раду • Развијена мрежа образовних институција – предшколска установа, основне и средње школе и високо струковно образовање • Стручни кадрови у образовним институцијама • Успешан рад Школе за музичке таленте, установе од посебног националног значаја • Постојање концертне сале • Велики број добрих музичких педагога • Успешан рад Високе медицинске школе струковних студија • Добри услови за успешно креирање и остваривање предшколског програма 	
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Добра сарадња привреде и образовних установа • Постојање смера дуалног образовања у средњој техничкој школи – дрвно прерађувачки сектор и металуршки сектор • Општина редовно стипендира ученике средњих школа дефицитарних занимања, средњошколце и студенте који су особе са специфичностима у развоју и студенте са просеком оцене преко 8.5 • Прекогранична сарадња образовних институција са побратимљеним градовима – Цеље, Добој, Котор и Градишка. • Добра сарадња полицијске станице Ћуприја са Центром за социјални рад и образовним установама • Полиција у школама и у близини школа обавља патролну и позорничку делатност • Поштовање радног времена рада угоститељских објеката у сарадњи са комуналном инспекцијом • Добра сарадња ЈКП Равно 2014 са општинском управом и другим институцијама на постављању саобраћајне сигнализације у близини школа • Инсталиране безбедносне камере у основним и средњим школама • Мотивисани грађани за превентивне прегледе – добар одзив грађана • Подршка локалне самоуправе развоју спорта у смислу подршке раду и финансирању спортских организација, систему школског 	
--	--

<p>спорта, као и подршке системом стипендирања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Млади и талентованх спортисти • Дуга традиција у области спорта • Постојање капацитета и услова за рад у области спорта • Постојање хале спортова капацитета 2000 седишта • Постојање стадиона са атлетском кружном и крос стазом • Постојање отворених базена • Постоји велики број активних спортиста на територији општине • Успешан рад Атлетског клуба „Морава,, • Успешан рад стрељачких клубова на територији општине • Одржавање међународних спортских манифестација • Постојање вештачких акумулација 	
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Умрежавање са сродним установама из региона, из области образовања, културе и спорта • Наставак развоја Е-управе • Већа партиципација грађана и привреде у процесу доношења општинских одлука • Оријентисаност државе ка реформи и модернизацији локалне самоуправе • Могућност регионалне сарадње и повезивање са другим локалним самоуправама • Сарадња са цивилним сектором у припреми и реализацији предлога пројеката 	<ul style="list-style-type: none"> • Забрана запошљавања у јавном сектору • Недовољна заинтересованост националних институција културе за одржавање и рестаурацију културно-историјског наслеђа у Ћуприји • Ниска стопа рађања (наталитет) и висока стопа смртности (морталитет) на територији општине и Републике Србије • Одлив образовног кадра у веће средине (Крагујевац, Ниш, Београд) и у иностранство

<ul style="list-style-type: none"> • Коришћење доступних фондова за реформу администрације, за развој управе и за едукацију кадрова • Наставак процеса придруживања ЕУ и преговора са ЕУ о испуњењу поглавља • Доступни републички фондови • Доступни ЕУ фондови и програми • Развој регионалне и међународне сарадње • Сарадња Дома здравља, представника месних заједница и невладиних организација у организацији превентивних прегледа • Прилагођавање ОЦД стандардима ЕУ ради повлачења средстава из фондова ЕУ • Израда неопходних стратешких докумената и програма развоја • Пројекти за сарадњу са медијима: телевизија, радио, друштвене мреже • Промовисање и боља искоришћеност богатог културно - историјског наслеђа 	<ul style="list-style-type: none"> • Даља централизација и јачање положаја Републике у односу на ЈЛС • Лоша социо-економска ситуација у Републици Србији • Недовољна трансферна средства за пренете надлежности – здравство, образовање, социјална заштита, итд. • Лош економски положај просветних, социјалних, радника у култури и здравствених радника и службеника у општинској управи, јавним предузећима и установама (утиче на рад и мотивисаност за рад) • Велики број једночланих/двочланих старачких и домаћинстава без прихода на селу • Економска криза – рестриктиван буџет здравства и буџет за социјалну заштиту • Недовољан број запослених у здравству, социјалној заштити, образовању, општинској управи, јавним предузећима и установама због недовољних финансијских средстава • Старо становништво – старење популације • Велики број пензионера са најнижим примањима, који су на ивици сиромаштва • Одлив стручних кадрова (иностранство, пензија, веће средине итд.) • Системска и законска решења у просвети, здравству, социјалној заштити и у области локалне
---	---

	<p>управе на која општина не може да утиче</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мали финансијски, кадровски и материјални капацитети појединих ОЦД • Велика миграција становништва, одлазак младих образованих кадрова • Растући број старог становништва којима је потребно пружити социјалне и здравствене услуге, пре свега у сеоском подручју • Пораст оболелих од малигних болести • Повећање социјално угрожених корисника
--	---

ВИЗИЈА ОПШТИНЕ

ЋУПРИЈА 2031. ГОДИНЕ

Ћуприја 2031.године је локална заједница са повољним пословним окружењем у којој је развијена привреда, модерна пољопривредна производња и у којој се користе локални туристички потенцијали.

Ћуприја ће бити локална заједница са развијеном комуналном инфраструктуром и очуваном животном средином, која је атрактивна за миран живот, рад и заснивање породице, са квалитетним услугама социјалне и здравствене заштите и добром управом.

Ћуприја ће бити центар музичког образовања, спорта и локална заједница која активно укључује своје грађане у процес доношења одлука.

ПРИМЕНА ЦИЉЕВА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ И УСКЛАЂЕНОСТ СА ЕУ ПРЕГОВАРАЧКИМ ПОГЛАВЉИМА

Процес реформи кроз који Република Србија тренутно пролази у сврху приступања ЕУ, као један од најприоритетнијих националних стратешких циљева, није достижан без процеса трансформације и реорганизације на локалном нивоу. С тим у вези планирање развоја унутар локалних самоуправа мора бити усклађено са приоритетима из преговарачких поглавља и са правним тековинама и главним правцима јавних политика ЕУ чије се спровођење одвија на нивоу градова и општина.

Агенда 2030 за одрживи развој Уједињених нација, која је усвојена 2015. године на самиту Уједињених нација, утврђује циљеве који се односе на три димензије одрживог развоја: економску, социјалну и димензију животне средине, чије остварење пре свега зависи од резултата спровођења на локалном нивоу. Агенда 2030, са својих 17 циљева одрживог развоја, 169 потциљева мерених помоћу 231 индикатора, представља смернице које свака земља треба да усвоји и прилагоди сопственим приоритетима.

Општина Ћуприја се приликом дефинисања приоритетних циљева и мера, као и показатеља исхода Плана развоја општине Ћуприја 2025 - 2031. године, водила принципима локализације Циљева одрживог развоја. Другим речима, препознати су приоритетни циљеви и мере које су од значаја за локалну самоуправу и чија реализација у мањој или већој мери доприноси постизању једног или више глобалних циљева.

Узимајући у обзир да су Циљеви одрживог развоја компатибилни са ЕУ преговарачким поглављима, очигледно је да је допринос остваривању глобалних циљева у потпуности компатибилан са процесом приступања Европској унији, којем Република Србија стреми.

Приоритетни циљ ЈЛС	Веза са ЦОР УН –Агенда 2030	Преговарачка поглавља са ЕУ
<p>ПЦ 1. 1. Подстицајно окружење за отварање нових радних места и развој микро, малих и средњих предузећа и предузетништва у Ћуприји</p>	 <p>Циљ 9. Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације</p> <p>9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на јефтином и једнаком приступу за све</p> <p>9.4. До 2031. унапредити инфраструктуру и прилагодити индустрије како би постале одрживе, уз већу ефикасност у коришћењу ресурса и већим усвајањем чистих и еколошки исправних технологија и индустријских процеса,</p>	<p>Поглавље 20: Предузетништво и индустријска политика</p>

Приоритетни циљ ЈЛС	Веза са ЦОР УН –Агенда 2030	Преговарачка поглавља са ЕУ
	при чему ће све земље предузети активности у складу са својим одговарајућим капацитетима	
<p>ПЦ 1.2. Повећани приходи пољопривредних произвођача и прерађивача традиционалних прехранбених производа са територије општине Ћуприја</p>	 <p>Циљ 2: Окончати глад, постићи безбедност хране и побољшану исхрану и промовисати одрживу пољопривреду</p> <p>2.3: До 2030. удвостручити пољопривредну продуктивност и приходе малих произвођача хране, а посебно жена, аутохтоних народа, породичних пољопривредних произвођача, сточара и рибара, кроз безбедан и једнак приступ земљишту, другим производним ресурсима и подацима, сазнањима, финансијским услугама, тржиштима и могућностима за остваривање додатне вредности, односно за запошљавање ван пољопривреде;</p> <p>2.4: До 2030. обезбедити одрживе системе за производњу хране и применити отпорне пољопривредне праксе за повећање продуктивности и производње, које помажу у одржавању екосистема, које јачају капацитет за прилагођавање климатским променама, екстремним временским условима, сушама, поплавама и осталим катастрофама, и које прогресивно побољшавају квалитет земљишта и тла;</p>	<p>Поглавље 11. Пољопривреда и рурални развој</p>
<p>ПЦ 1.3. Створени услови за развој одрживог руралног туризма на територији општине Ћуприја</p>	 <p>Циљ 8: Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све</p> <p>8.9: До 2030. осмислити и применити политике за промовисање одрживог туризма који ствара радна места и промовише локалну културу и производе</p>	<p>Поглавље 20 Предузетништво и индустријска политика</p>
<p>ПЦ 2.1. Успостављен савремени систем управљања комуналним и осталим отпадом на територији општине Ћуприја</p>	 <p>Циљ 11: Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим</p> <p>11.3: До 2030. године побољшати инклузивну и одрживу урбанизацију и способност за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама</p>	<p>Поглавље 27: Животна средина и климатске промене</p>

Приоритетни циљ ЈЛС	Веза са ЦОР УН –Агенда 2030	Преговарачка поглавља са ЕУ
	<p>11.6: До 2030. смањити негативан утицај градова на животну средину мерен по глави становника, са посебном пажњом на квалитет ваздуха и управљање отпадом на општинском и другим нивоима</p>	
<p>ПЦ 2.2. Изграђен и успостављен функционални канализациони систем на градском и сеоском подручју на територији општине Ћуприја</p>	<p> 6 ЧИСТА ВОДА И САНИТАРНИ УСЛОВИ</p> <p>Циљ 6: Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитарне услове за све.</p> <p>6.3 До краја 2031. унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати расипање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непрочишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу.</p>	<p>Поглавље 27: Животна средина и климатске промене</p> <p>27.4 Управљање водама</p>
<p>ПЦ 2.3. Обезбедити доступност и одрживо управљање водом на територији општине Ћуприја</p>	<p> 6 ЧИСТА ВОДА И САНИТАРНИ УСЛОВИ</p> <p>Циљ 6: Успоставити санитарне услове и приступ пијаћој води за све</p> <p>Потциљ 6.3: До краја 2030 унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати расипање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непрочишћених вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу</p>	<p>Поглавље 27: Животна средина и климатске промене</p> <p>27.4 Управљање водама</p>
<p>ПЦ 2.4. Уређење саобраћајне инфраструктуре на територији општине Ћуприја</p>	<p> 11 ОДРЖИВИ ГРАДОВИ И ЗАЈЕДНИЦЕ</p> <p>Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим</p> <p>11.2 До 2031. обезбедити приступ сигурним, приуштивим, доступним и одрживим транспортним системима за све, побољшати безбедност на путевима, пре свега проширењем јавног превоза, с посебном пажњом на потребе оних у стањима рањивости, жена, деце, особа са инвалидитетом и старијих лица</p> <p>11.3 До 2031. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама</p>	<p>Поглавље 14: Транспортна политика</p>

Приоритетни циљ ЈЛС	Веза са ЦОР УН –Агенда 2030	Преговарачка поглавља са ЕУ
<p>ПЦ 2.5. Унапређена енергетска ефикасност јавних и приватних објеката и установа и смањење загађења ваздуха на територији општине Ћуприја</p>	 <p>Циљ 7. Доступна и обновљива енергија 7.2 До 2031. значајно повећати удео обновљиве енергије у глобалном енергетском миксу. 7.3 До 2031. удвостручити глобалну стопу побољшања енергетске ефикасности.</p>	<p>Поглавље 15 Енергетика</p>
<p>ПЦ 3.1. Унапређен квалитет предшколског образовања у општини Ћуприја</p>	 <p>Циљ 4. Обезбедити инклузивно и праведно квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења за све 4.2: До 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање.</p>	<p>Поглавље 26 – Образовање и култура</p>
<p>ПЦ 3.2. Унапређен квалитет основног и средњег образовања у општини Ћуприја</p>	 <p>Циљ 4. Обезбедити инклузивно и праведно квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења за све 4.2: До 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање. Подциљ 4.4. До 2030. године значајно повећати број младих и одраслих који имају одговарајуће вештине, укључујући техничке и стручне вештине, за запошљавање, пристојне послове и предузетништво</p>	<p>Поглавље 26 – Образовање и култура</p>
<p>ПЦ 3.3. Унапређено, обновљено и заштићено локално културно-историјско наслеђе у општини Ћуприја</p>	 <p>Циљ 4: Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности за целоживотно учење. 4.7: До краја 2030 обезбедити да сви ученици/це стекну знања и вештине потребне да се унапреди одрживи развој, између осталог и путем едукације за одрживи развој, одрживе стилове живота, људска права, родну равноправност, као</p>	<p>Поглавље 26 – Образовање и култура</p>

Приоритетни циљ ЈЛС	Веза са ЦОР УН –Агенда 2030	Преговарачка поглавља са ЕУ
	и за промовисање културе мира и ненасиља, припадности глобалној заједници и поштовања културне разноликости и доприноса културе одрживом развоју	
<p>ПЦ 3.4. Унапређена доступност и квалитет услуга социјалне заштите у општини Ћуприја</p>	 <p>Циљ 1: Окончати сиромаштво свуда и у свим облицима. 1.3: Применити одговарајуће националне системе социјалне заштите и мере за све, укључујући и најугроженије, и до краја 2030. обухватити значајан број сиромашних и рањивих.</p>	<p>Поглавље 19 – Социјална политика и запошљавање</p>
<p>ПЦ 3.5. Унапређена доступност и квалитет услуга здравствене заштите у општини Ћуприја</p>	 <p>Циљ 3. Обезбедити здрав живот и промовисати благостање за све људе свих генерација 3.7 До 2031. обезбедити универзални приступ услугама које се односе на полну и репродуктивну здравствену заштиту укључујући планирање породице, информисање и образовање, као и интеграцију репродуктивног здравља у националне стратегије и програме 3.8 Постићи универзални обухват здравственом заштитом, укључујући заштиту од финансијског ризика, доступност квалитетних основних здравствених услуга и доступност безбедних, делотворних, квалитетних и јефтних основних лекова и вакцина за све.</p>	<p>Поглавље 28 – Заштита потрошача и заштита здравља</p>
<p>ПЦ 3.6. Унапређен квалитет услуга за грађане и привреду у Ћуприји</p>	 <p>Циљ 9. Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације 9.с Значајно повећати приступ информационим и комуникационим технологијама и уложити напоре да се обезбеди универзалан и приуштив приступ интернету у најмање развијеним земљама до 2031</p>	<p>Поглавље 10 – Информационо друштво и медији</p>
<p>ПЦ 3.7. Створени услови за развој спорта и рекреације у Ћуприји</p>	 <p>Циљ 9: Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације</p>	<p>Поглавље 26 – Образовање и култура</p>

Приоритетни циљ ЈЛС	Веза са ЦОР УН –Агенда 2030	Преговарачка поглавља са ЕУ
	<p>9.1 Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на јефтином и једнаком приступу за све.</p>	
<p>ПЦ 3.8. Унапређен положај омладине и развој омладинске политике у Ћуприји</p>	<div data-bbox="509 520 651 659" style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> <p>4 КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ</p> </div> <p>Циљ 4: Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности за целоживотно учење.</p> <p>4.7: До краја 2030 обезбедити да сви ученици/це стекну знања и вештине потребне да се унапреди одрживи развој, између осталог и путем едукације за одрживи развој, одрживе стилове живота, људска права, родну равноправност, као и за промовисање културе мира и ненасиља, припадности глобалној заједници и поштовања културне разноликости и доприноса културе одрживом развоју</p>	<p>Поглавље 26 – Образовање и култура</p>

ПРЕГЛЕД ПРИОРИТЕТНИХ ЦИЉЕВА И МЕРА ОПШТИНЕ ЋУПРИЈА

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 1. РАЗВОЈ ПРИВРЕДЕ

До краја 2031.године припремити сву неопходну просторно-планску и пројектно-техничку документацију за развој и опремање радних и индустријских зона, унапредити сарадњу са локалном пословном заједницом, поспешити постојећу пољопривредну производњу и обогатити и развити локалну туристичку понуду

Развојни правац 1. – РАЗВОЈ ПРИВРЕДЕ	
Приоритетни циљ	Мере за остварење приоритетног циља
1.1.Подстицајно окружење за отварање нових радних места и развој микро, малих и средњих предузећа и	Мера 1.1.1. Израда планске документације намењене развоју и комуналном опремању индустријских зона Добричево и Минел

<p>предузетништва у Ћуприји</p>	<p>Мера 1.1.2. Изградња нове комуналне инфраструктуре намењене развоју постојеће привреде и привлачењу нових домаћих и страних инвеститора</p> <p>Мера 1.1.3. Подршка привредним субјектима при конкурисању за доступна финансијска средства кроз едукацију и информисање</p> <p>Мера 1.1.4. Подстицање удруживања предузетника и привредника и финансијски подстицаји за развој предузетништва</p> <p>Мера 1.1.5. Промоција општине Ћуприја у циљу привлачења домаћих и страних инвеститора</p>
<p>1.2.Повећани приходи пољопривредних произвођача и прерађивача традиционалних прехранбених производа са територије општине Ћуприја</p>	<p>Мера 1.2.1. Подстицање удруживања и задругарства и пласмана пољопривредних производа са територије општине Ћуприја</p> <p>Мера 1.2.2. Реконструкција постојеће и изградња нове комуналне инфраструктуре намењене развоју пољопривреде</p> <p>Мера 1.2.3. Стручне и тематске едукације за локалне пољопривредне произвођаче и подршка код конкурисања за доступна републичка и страна донаторска финансијска средства</p> <p>Мера 1.2.4. Финансијски подстицаји за унапређење и развој пољопривреде</p>
<p>1.3.Створени услови за развој одрживог руралног туризма на територији општине Ћуприја</p>	<p>Мера 1.3.1. Израда планске документације намењене развоју руралног туризма</p> <p>Мера 1.3.2. Реконструкција постојеће и изградња нове инфраструктуре намењене развоју руралног туризма</p> <p>Мера 1.3.3. Финансијски подстицаји за развој руралног туризма сеоским туристичким газдинствима и другим пружаоцима услуга у туризму</p> <p>Мера 1.3.4. Стручне и тематске едукације за локалне пружаоце услуга у сектору туризма и подршка код конкурисања за доступна републичка и страна донаторска средства</p> <p>Мера 1.3.5. Маркетинг и промоција општинских туристичких потенцијала</p>

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.1. ПОДСТИЦАЈНО ОКРУЖЕЊЕ ЗА ОТВАРАЊЕ НОВИХ РАДНИХ МЕСТА И РАЗВОЈ МИКРО, МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРЕДУЗЕЋА И ПРЕДУЗЕТНИШТВА У ЋУПРИЈИ

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број привредних друштава и предузетника	2023	1.501	2031	1.600	DevInfo база, РЗС
Величина парцела које су инфраструктурно опремљене за привлачење нових инвеститора	2023	1 ха	2031	3 ха	Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој
Број запослених према општини пребивалишта	2023	7.600	2031	8.000	Републички завод за статистику

У циљу привлачења инвестиција, на територији општине су формиране две индустријске зоне:

- Индустријска зона Минел налази се поред ауто-пута Е-75. Заузима укупну површину од 242 хектара, од чега се у јавној својини налази 7,5 хектара. Делимично је инфраструктурно опремљена – има добар приступ саобраћајној инфраструктури, постављене електричне водове и гасно-дистрибутивну мрежу, прикључак на градску водоводну мрежу и могућност прикључења на градску канализациону мрежу.
- Индустријски парк Добричево заузима површину од 636 хектара, претежно у државном власништву. Влада ју је прогласила локацијом високог приоритета погодном за гринфилд инвестиције, и обезбедила средства за суфинансирање њеног инфраструктурног опремања.

Међу привредним субјектима у општини Ћуприја доминира услужни сектор, пре свега трговинска делатност, али велики значај за извоз и запошљавање припада прерађивачкој индустрији. Привредна структура се значајно променила у протекле две деценије. Иако су се неке од традиционално важних делатности очувале (нпр. саобраћај, трговина, кондиторска индустрија „Раваница“, поједини сегменти некадашњег металског и машинског комплекса МИП), нова гринфилд и браунфилд улагања донела су послове у

новим делатностима. Тако неки од значајних послодаваца данас у Ћуприји укључују стране инвеститоре у области аутомобилске индустрије („SMP Automotive“ и „Feka Automotive“) и производње намештаја („Standard Furniture“).

Општина Ћуприја има одличне предуслове за привлачење инвестиција. Повољни фактори укључују изузетно добар приступ саобраћајној инфраструктури, као и добру опремљеност инвестиционих локација. Од посебног значаја је то што се општина налази на пан-европском друмском и железничком коридору Коридору X. Релативно близу се налази и Коридор Е-761 („Моравски коридор“) који је у изградњи, а његовим завршетком ће се остварити добра повезаност и са коридором Е-763 („Милош Велики“). Када је реч о повезаности са другим видовима саобраћаја, Аеродром „Константин Велики“ у Нишу налази се на удаљености од око 90 км, „Никола Тесла“ у Сурчину на око 160 км, а најближа већа лука на удаљености од око 100 км (Дунав – речни коридор VII).

У периоду 2025 – 2031.године, општина Ћуприја ће припремити неопходну пројектно-техничку документацију и комунално ће опремити део индустријских зона Добричево и Минел. Финансијска средства ће бити обезбеђена у општинском буџету, али и кроз помоћ и подршку надлежних републичких министарстава и међународних донаторских програма и пројеката

МЕРЕ:

Мера 1.1.1.: Израда планске документације намењене развоју и комуналном опремању индустријских зона Добричево и Минел

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се израде неопходне просторно – планске документације као предуслова за реконструкцију постојеће и изградњу нове комуналне инфраструктуре и комуналних објеката у постојећим радним / индустријским зонама Добричево и Минел. У складу са Законом о планирању и изградњи у периоду од 2025. до 2031.године потребно је припремити и усвојити нове планове детаљне регулације и урбанистички пројекте, итд. како би се створили предуслови за даљи развој радне / индустријске зоне Добричево (450 ха земљишта које је у власништву Републике Србије (Дирекција за имовину Републике Србије)) и развој радне / индустријске зоне Минел (16 ха земљишта које је у власништву општине Ћуприја).

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: 5.000.000,00 РСД

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: Министарство привреде, Развојна агенција Србије (РАС), Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља

Период спровођења: Краткорочно (1 до 3 године)

Мера 1.1.2. Изградња нове комуналне инфраструктуре намењене развоју постојеће привреде и привлачењу нових домаћих и страних инвеститора

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на израду неопходне пројектно – техничке документације намењене комуналном опремању радних / индустријских зона (инфраструктура и комунални објекти) и на инфраструктурно опремање индустријских зона - Добричево и Минел. Пројектно - техничка документација и инфраструктурни радови односиће се на комунално опремање и уређење индустријских зона и то: вода фекална канализација, саобраћајнице, атмосферска канализација, електро-енергетска инфраструктура (грејање, гас, струја), јавно осветљење, итд.).

Пре израде пројектно – техничке документације потребно је спровести и препарцелацију земљишта.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: 450.000.000 РСД.

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство привреде, Развојна агенција Србије (РАС), Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља, ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 1.1.3. Подршка привредним субјектима при конкурисању за доступна финансијска средства кроз едукацију и информисање

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на организацију и спровођење обука, семинара, тренинга и округлих столова за локалне предузетнике и привреднике са територије општине Ћуприја, како би се информисали о финансијским средствима, бесповратним грантовима, кредитима, итд. које дају надлежна републичка министарства и агенције и страни донатори и међународне организације. Обуке, семинаре, тренинге и округле столове потребно је организовати периодично, у складу са расписаним јавним позивима и конкурсима. Општинска управа Ћуприја у

сарадњи са партнерима ће поред информисања предузетника и привредника, пружити и техничку и стручну помоћ и подршку приликом попуњавања захтева и предлога пројеката.

Тип мере: : Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: 5.000.000 РСД

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство привреде, Развојна агенција Србије (РАС), Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 1.1.4. Подстицање удруживања предузетника и привредника и финансијски подстицаји за развој предузетништва

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на стручну, техничку и финансијску подршку оснивању нових удружења и асоцијација привредника у Ћуприји и подршка постојећим удружењима и асоцијацијама, како би се организовали, удружили и како би се ојачали њихови капацитети. Потребно је планирати заједничке и индивидуалне састанке са локалном пословном заједницом у циљу дефинисања заједничких интереса, заједничких потенцијала и потреба, и да се у складу са тим оснују нова или подрже постојећа удружења и асоцијације.

Такође, потребно је да се спроведу активности које су усмерене на директну финансијску и нефинансијску подршку сектору микро предузећа и предузетника на територији општине Ћуприја, субвенционисањем камате на инвестиционе кредите, кроз директна давања за набавку опреме, изградњу објеката, реконструкцију објеката, набавку основних средстава, за обртна средства, итд. Кроз ову меру и активности посебно је потребно сагледати незапослене, теже запошљиве и угрожене категорије становништва.

Тип мере: Подстицајна

Процена потребних финансијских средстава: 7.000.000,00 РСД.

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Постојећа удружења и асоцијација привредника, Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

Мера 1.1.5. Промоција општине Ћуприја у циљу привлачења домаћих и страних инвеститора

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на припрему маркетиншких материјала за привлачење домаћих и страних инвеститора (инвестициона брошура, промотивни филм, 3Д модел будућих радних зона, итд.).

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: 5.000.000,00 РСД

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Развојна агенција Србије (РАС), Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.2. ПОВЕЋАНИ ПРИХОДИ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОЂАЧА И ПРЕРАЂИВАЧА ТРАДИЦИОНАЛНИХ ПРЕХРАМБЕНИХ ПРОИЗВОДА СА ТЕРИТОРИЈЕ ОПШТИНЕ ЋУПРИЈА

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број пољопривредних газдинстава која користе општинске мере подршке и подстицаје	2023	82	2031	150	Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој
Број пољопривредних газдинстава	2023	1.474	2031	1.500	Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

На подручју Општине Ћуприја од укупно 287 км², пољопривредне површине заузимају 71%. Према попису пољопривреде из 2012. године, Републичког завода за статистику, општина Ћуприја располаже са 19.454 ха пољопривредног земљишта. Укупна површина коришћеног пољопривредног земљишта износи 12.817 ха. Од приказаних података расположивих ресурса њиве обухватају 10.643 ха, ливаде и пашњаци 1.655 ха, воћњаци 248 ха и виногради 79 ха, или у процентима око 13% чине ливаде и пашњаци, 83% оранице и баште и око 4% воћњаци и виногради.

Просечна величина коришћеног пољопривредног земљишта на нивоу газдинства је 4,11 хектара. Приметно је да највећи број газдинстава користи између 2 и 5 хектара и њих је укупно 898, док 1525 газдинстава користи мање од 2 хектара пољопривредних површина. Пољопривредне површине изнад 20 хектара према последњим званичним подацима обрађивало је само 73 газдинства, односно 2,34% од укупног броја пољопривредних газдинстава.

Основно занимање већег дела становништва општине Ћуприја у прошлости је била земљорадња. Данас се земљорадња одликује ниском продуктивношћу, неповољном структуром и величином поседа, недовољном и лошом технолошком опремљеношћу, зависности од увоза семенског материјала, заштитних средстава и минералних ђубрива, опреме и пољопривредне механизације.

На територији општине Ћуприја постоје повољни природни услови у смислу земљишног састава и климатских услова за развој воћарске и виноградарске производње. Велики део воћних засада је екстензиван, са тенденцијом интензификације и увођења нових технологија. Вишегодишњи засади обухватају 248 ха под воћњацима од тога 93 ха су плантажни, а 155 ха су стари воћњаци. Највише се од воћа гаје шљиве и јабуке. Под шљивама је 138 ха, а под јабукама 35 ха, затим крушке 22 ха, ораси 14 ха, брескве и вишње на по 6 ха, лешници 8 ха, касије 5 ха, купине 2 ха и малине 2 ха.

У периоду 2025 – 2031.године, општина Ћуприја ће припремити неопходну пројектно-техничку документацију и инфраструктурно ће помоћи опремање пољопривредних парцела које имају највећи потенцијал за развој, а и помоћи ће локалне пољопривредне произвођаче кроз субвенције (бесповратну финансијску помоћ и подршку ради унапређења пољопривредне производње), кроз удруживање, кроз едукацију, итд.

МЕРЕ:

Мера 1.2.1. Подстицање удруживања и задругарства и пласмана пољопривредних производа са територије општине Ћуприја

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на подршку локалним пољопривредним произвођачима да се удруже и то кроз формирање удружења / асоцијација и кроз задруге. Општинска управа Ћуприја ће у сарадњи са партнерским институцијама и удружењима организовати и спровести обуке, семинаре и округле столове како би се локални пољопривредни произвођачи информисали о могућностима за удруживање, о процедурама за оснивање удружења / асоцијација и задруга, о потенцијалним изворима финансирања, итд. Општинска управа Ћуприја ће поред формирања нових, помоћи и постојећа удружења / асоцијације и задруге.

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на идентификацију пољопривредних производа са територије општине Ћуприја који се могу брендирати и промовисати у циљу продаје у земљи и иностранству. У сарадњи са удружењима пољопривредних произвођача и индивидуалним пољопривредним произвођачима потребно је издвојити производе који се могу брендирати и промовисати, као нпр. млечни производи, производи од меса, одређене врсте воћа, одређене врсте поврћа, одређене врсте производа од брашна, итд.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: 7.000.000,00 РСД .

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља, постојећа удружења / асоцијације пољопривредних произвођача и задруге

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

Мера 1.2.2. Реконструкција постојеће и изградња нове комуналне инфраструктуре намењене развоју пољопривреде

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на пројектовање и изградњу нове комуналне инфраструктуре и на реконструкцију постојеће комуналне инфраструктуре намењене развоју пољопривреде и то: системи за наводњавање, атарски путеви, електрификација поља,

артерски бунари, антиерозивни системи, уређење постојећих водотокова (реке и речице) које су у надлежности општине Ћуприја, тј. бујичних потока, а све циљу превенције поплава, итд. Потребно је изградити неопходну пројектно техничку документацију, решити правно имовинске односе, а затим и реконструисати / изградити потребну инфраструктуру.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: 70.000.000,00 РСД

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 1.2.3. Стручне и тематске едукације за локалне пољопривредне произвођаче и подршка код конкурисања за доступна републичка и страна донаторска финансијска средства

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на припрему, организацију и спровођење обука, семинара и саветовања са локалним пољопривредним произвођачима, удружењима и задругама у циљу континуиране обуке и информисања о доступним републичким и страним донаторским средствима. Општинска управа Ћуприја ће у сарадњи са партнерским институцијама и удружењима пружити и стручну и техничку помоћ и подршку приликом конкурисања локалних пољопривредних произвођача, удружења и задруга - попуњавање апликација, припрема буџета, итд.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: 7.000.000,00 РСД.

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

Мера 1.2.4. Финансијски подстицаји за унапређење и развој пољопривреде

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на директну финансијску и нефинансијску подршку локалним пољопривредним произвођачима, удружењима /асоцијацијама и задругама на територији општине Ћуприја, субвенционисањем камате на инвестиционе кредите, кроз директна давања за набавку опреме, изградњу објеката, реконструкцију објеката, набавку пољопривредне механизације, за плаћање одређених услуга, итд.

Тип мере: Подстицајна

Процена потребних финансијских средстава: 40.000.000,00 РСД.

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства,

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.3. СТВОРЕНИ УСЛОВИ ЗА РАЗВОЈ ОДРЖИВОГ РУРАЛНОГ ТУРИЗМА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЋУПРИЈА

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број лежајева у смештајним објектима на територији општине	2023	366	2031	400	Систем е-Туриста
Број регистрованих субјеката у туризму	2023	24	2031	40	Систем е-Туриста
Број ноћења на годишњем нивоу	2023	3.736	2031	5.000	Систем е-Туриста

Општина Ћуприја поседује разнолике потенцијале за развој туризма, и уочава се значајан раст туристичких посета у претходном периоду. Од посебног значаја су антропогени фактори, и то пре свега културно и историјско наслеђе:

- Најважнија и најпосећенија туристичка атракција општине је манастир Раваница, задужбина кнеза Лазара из XIV века, која, захваљујући верском, историјском, архитектонском и уметничком значају, привлачи велики број посетилаца.
- На територији општине се налази неколико значајних археолошких локалитета, пре свега остаци римског града *Norreum Margi* на територији савремене Ћуприје, као и неолитска насеља Стублина и Краљево поље, која садрже предмете винчанске културе.
- Споменички комплекс на Иванковцу, са спомеником и шанчевима из Првог српског устанка, представља културно добро великог значаја.

На територији општине Ћуприја налазе се и природни фактори, који могу да допринесу развоју руралног туризма, ловног, излетничког, авантуристичког, и других видова туризма специјалних интересовања. Посебно је значајно то што се многе од природних атракција налазе у близини неких од културно-историјских локалитета или традиционалних села. У том погледу нарочито су значајне реке Велика Морава и Раваница које протичу кроз Ћуприју, и чије обале би могле додатно да се валоризују за потребе активног одмора, а покренуте су и активности у циљу искоришћења Велике Мораве за пловидбу. Природне лепоте клисура река Зуброве и Миросаве на обронку Јужног Кучаја су препознате, и већ су покренуте активности на реконструкцији објекта старе школе за потребе руралног и ловног туризма.

Када је реч о смештајној понуди, категоризација смештаја у домаћој радиности и сеоским туристичким домаћинствима је у надлежности Општинске управе. Укупно има 18 смештајних јединица, 27 кревета, односно 38 индивидуалних лежаја. На територији општине Ћуприја послују и некатегорисани објекти: два преноћишта, два хостела, један хотел и један објекат који је разврстан у остали некатегорисани објекти у надлежности јединице локалне самоуправе.

У периоду 2025 – 2031. године, општина Ћуприја ће припремити неопходну просторно – планску и пројектно-техничку документацију намењену развоју туризма, радиће на маркетингу и промоцији општинских туристичких потенцијала, а и помоћи ће сеоска туристичка газдинаства кроз субвенције (бесповратну финансијску помоћ и подршку за унапређење постојеће туристичке понуде, смештаја, услуга, итд.), кроз едукацију, итд.

МЕРЕ:

Мера 1.3.1. Израда просторно - планске документације намењене развоју туризма
--

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се израде неопходне просторно – планске документације као предуслова за реконструкцију постојеће и изградњу нове комуналне инфраструктуре и комуналних објеката у циљу развоја туризма. У складу са Законом о планирању и изградњи у периоду од 2025. до 2031. године потребно је припремити и усвојити нову просторну – планску документацију, и то: планове детаљне регулације, урбанистичке пројекте, итд. како би се створили предуслови за даљи развој локација и локалитета за развој туризма, изградњу неопходне инфраструктуре, итд.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: Министарство туризма и омладине, Туристичка организација општине Ћуприја

Период спровођења: Краткорочно (1 до 3 године)

Мера 1.3.2. Реконструкција постојеће и изградња нове инфраструктуре намењене развоју туризма**Опис:**

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на израду неопходне пројектно техничке – документације намењене комуналном опремању туристичких локалитета (инфраструктура и комунални објекти) и на инфраструктурно опремање локалитета.

- Изградња бицикличких стаза
- Уређење одморишта и излетишта
- Изградња и обезбеђивање додатних инфо пултова за информације и прихват туриста
- Реконструкција и адаптација напуштених објеката у оквиру сеоских средина у сврху туризма, нпр. напуштене школе, ловачки домови и домови културе могу да се адаптирају у смештајне капацитете за посебне намене туризма
- Туристичка сигнализација
- Авантура парк
- Видиковци, чеке, солишта и осматрачнице
- Колибе и куће за лов

Најзначајнији и најважнији туристички локалитети на територији општине Ћуприја су: Манастир Раваница, Спомен парк на Иванковцу, Археолошко налазиште “Норгеум Margi”, Коларчева задужбина, Римски мост, Краљево поље, налазиште Стублина, легат соба „Душан Матић, итд.

Посебну пажњу треба обратити на могућности и потенцијале за развој ловног туризма. Обронци Кучајских планина и планине Јухор на територији општине Ћуприја поседују такозвану црну дивљач - дивљу свињу, срндаћ, вул, лисица, шакал, итд. Ловачко удружење „Морава“ Ћуприја газдује ловиштем „Раваница“ укупне ловне површине 26.551 ha. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту су срна, дивља свиња, зец, фазан, пољска јаребица. Будући да Ћуприја има добру путну повезаност, прелепу природу, одличну гастрономију и богату културну баштину, очекује се да ће у ловном туризму уживати и ловци из других земаља.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство туризма и омладине, Туристичка организација општине Ћуприја

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 1.3.3. Финансијски подстицаји за развој руралног туризма сеоским туристичким газдинствима и другим пружаоцима услуга у туризму

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на директну финансијску и нефинансијску подршку сектору туризма, тј, категоризованим домаћинствима која пружају услугу хране и смештаја на територији општине Ћуприја и то за субвенционисањем камате на инвестиционе кредите, кроз директна давања за набавку опреме, изградњу објеката, реконструкцију објеката, набавку намештаја и опреме за смештајне објекте, за изградњу и опремање објеката за развој ловног и риболовног туризма, итд.

Тип мере: Подстицајна

Процена потребних финансијских средстава: 7.000.000,00 РСД.

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство туризма и омладине, Туристичка организација општине Ћуприја

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

Мера 1.3.4. Стручне и тематске едукације за локалне пружаоце услуга у сектору туризма и подршка код конкурисања за доступна републичка и страна донаторска средства

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на припрему, организацију и спровођење обука, семинара и саветовања са локалним пружаоцима услуга у сеоском / руралном туризму, али и за запослене у туризму у циљу подизања капацитета, стицања нових знања, упознавања са најбољим примерима праксе из региона по питању туризма, туристичке понуде, промоције, маркетинга, итд.

Кроз ову меру треба планирати и активности посете сајмовима туризма у земљи и иностранству, али и стручне и тематске едукације и подршка код конкурисања за доступна републичка и страна донаторска финансијска средства за унапређење и јачање туристичке понуде.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњорочног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство туризма и омладине, Туристичка организација општине Ћуприја

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

Мера 1.3.5. Маркетинг и промоција општинских туристичких потенцијала

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на маркетинг и промоцију туристичких локалитета / туристичких потенцијала општине Ћуприја – историјски и споменици културе, манастири, цркве, културно историјски споменици, природне лепоте (излетишта), ловни и риболовни локалитети, итд. Са тим у вези потребно је осмислити, дизајнирати и припремити

промотивне филмове, промотивне брошуре, интернет портале, промотивне активности на друштвеним мрежама, итд.)

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Туристичка организација општине Ћуприја

Други учесници у спровођењу: Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 2. РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

До краја 2031.године припремити сву неопходну просторно-планску и пројектно-техничку документацију у циљу реконструкције постојеће и изградње нове инфраструктуре из области управљања отпадом, канализационе, водоводне, водопривредне и саобраћајне инфраструктуре, енергетске ефикасности, и спровести обуке деце, грађана, привредника и пољопривредника о заштити животне средине.

Развојни правац 2. – РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	
Приоритетни циљ	Мере за остварење приоритетног циља
2.1. Изграђен и успостављен функционални канализациони систем на градском и сеоском подручју на територији општине Ћуприја	Мера 2.1.1. Реконструкција постојеће и изградња нове канализационе мреже на територији општине Ћуприја Мера 2.1.2. Реконструкција и проширење постојеће и изградња нове атмосферске канализације Мера 2.1.3. Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода

<p>2.2. Успостављен савремени систем управљања комуналним и осталим отпадом на територији општине Ћуприја</p>	<p>Мера 2.2.1. Израда планске документације у вези са управљањем комуналним и осталим отпадом</p> <p>Мера 2.2.2: Подизање свести и информисање грађана о управљању отпадом и важности очувања животне средине</p> <p>Мера 2.2.3. Реализација пројеката санације, затварања и рекултивације старог градског сметлишта и дивљих депонија</p> <p>Мера 2.2.4. Набавка одговарајуће опреме за подизање ефективности, ефикасности и економичности система за управљање отпадом (дробилица за грађевински отпад, сецкалица за гране, пелетирка за дрвени отпад, итд.)</p>
<p>2.3. Обезбеђена доступност и одрживо управљање водом на територији општине Ћуприја</p>	<p>Мера 2.3.1. Реконструкција постојеће и изградња нове водоводне мреже и изворишта</p>
<p>2.4. Уређена саобраћајна инфраструктура на територији општине Ћуприја</p>	<p>Мера 2.4.1. Реконструкција постојеће и изградња нове саобраћајне инфраструктуре</p> <p>Мера 2.4.2. Постављање вертикалне и хоризонталне саобраћајне сигнализације у близини школа</p> <p>Мера 2.4.3: Уређење паркиралишта у насељеном месту Ћуприја</p>
<p>2.5. Унапређена енергетска ефикасност јавних и приватних објеката и смањено загађења ваздуха на територији општине Ћуприја</p>	<p>Мера 2.5.1. Реконструкција и адаптација јавних објеката у циљу енергетске санације</p> <p>Мера 2.5.2. Субвенционисање грађана за прелазак на чистије видове енергије</p> <p>Мера 2.5.3. Субвенционисање грађана за побољшање енергетске ефикасности породичних кућа и стамбених зграда</p> <p>Мера 2.5.4. Успостављање система за контролу квалитета ваздуха</p> <p>Мера 2.5.5. Израда плана озелењавања/ пошумљавања и озеленавање/пошумљавање јавних површина</p> <p>Мера 2.5.6. Информативно-едукативне кампања за грађане и привреднике о енергетској ефикасности и заштити животне средине</p>

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.1. ИЗГРАЂЕН И УСПОСТАВЉЕН ФУНКЦИОНАЛНИ КАНАЛИЗАЦИОНИ СИСТЕМ НА ГРАДСКОМ И СЕОСКОМ ПОДРУЧЈУ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЋУПРИЈА

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу, као % укупног броја домаћинстава (%)	2023	93%	2031	98%	ЈКП Равно 2014 Ћуприја
Удео испуштене отпадне воде у системе за одвођење отпадних вода у укупној количини испуштене отпадне воде (%)	2023	0%	2031	90%	ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Покривеност града Ћуприје канализационом мрежом износи око 90%, а укупна дужина канализационе мреже је 55 km. Због непостојања ППОВ стање санитације града је незадовољавајуће, јер отпадне воде угрожавају не само ток В.Мораве, нарочито у маловодним периодима, већ и сва алувијална изворишта. Лошој санитацији доприноси и општи систем канализације, са изливима. Ситуација у осталим насељима општине је још критичнија, с обзиром да не постоје ни системи за сакупљање и одвођење, а ни системи за третман отпадних вода, већ се употребљене воде испуштају у неадекватно изведене септичке јаме.

67,9% свих домаћинстава у општини Ћуприја била су прикључена на канализацију у 2021. години. Републички просек је у 2021. години износио 48,63% док је просек за Поморавску област износио је 52,2%.

Систем за одвођење отпадних вода Ћуприје је такав да се делом одводе заједно санитарне и атмосферске отпадне воде, а делом се посебно одводе санитарне, а посебно атмосферске отпадне воде. Санитарне отпадне воде из насеља одводе се главним колектором до директног излива у Велику Мораву. Главни градски колектор је кружног (Ø 800 и Ø 1000мм) и јајастог профила (1200/900мм и 1500/1000мм). У осталом делу града секундарна

мрежа је од Ø 200 до Ø 400мм. Канализациони систем је углавном гравитациони. Црпна станица на главном фекалном колектору није у функцији. Због конфигурације терена, на локацији „Славија“ изграђена је црпна станица, која отпадне воде препумпава у колектор. У деловима насеља где не постоји фекална канализација санитарне отпадне воде се одводе у септичке јаме.

Делови насеља, првенствено централно подручје са леве и десне обале Раванице има делимично изграђену мрежу кишне канализације, са испустима у Велику Мораву и Раваницу. Атмосферске отпадне воде са територије насеља се одводе делом системом кишне канализације а делом површински отичу до најближих реципијената. Повољност за одвођење атмосферских вода је та што главни реципијент, река Раваница, протиче средином насеља. С друге стране евакуацију атмосферских вода отежава конфигурација терена, који је у насељу већим делом раван, а постоје и депресије.

Сеоска насеља нису покривена канализационом мрежом и не постоји јединствен канализациони систем за одвод отпадних вода. Домаћинства отпадне воде углавном решавају појединачно изграђеним септичким резервоарима.

Општина Ћуприја тренутно не поседује постројење за прераду отпадних вода. У плану је и изградња фабрике отпадних вода, а уколико буде изграђена у задатом временском интервалу, проценат прераде би био преко 90% отпадних вода. Планира се и реконструкција постојеће и изградња нове канализационе мреже и атмосферске канализације.

МЕРЕ:

Мера 2.1.1. Реконструкција постојеће и изградња нове канализационе мреже на територији општине Ћуприја

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на реконструкцију постојеће и изградњу нове фекалне канализационе мреже на територији општине (урбано и рурално подручје). У оквиру ове мере предвиђена је израда неопходне пројектно техничке документације и реконструкција постојеће и изградња нове фекалне канализационе мреже у складу са приоритетима и финансијским могућностима општине Ћуприја.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 2.1.2. Реконструкција и проширење постојеће и изградња нове атмосферске канализације

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на реконструкцију постојеће и изградњу нове атмосферске канализационе мреже на територији општине (урбано и рурално подручје). У оквиру ове мере предвиђена је израда неопходне пројектно техничке документације и реконструкција постојеће и изградња нове атмосферске канализационе мреже у складу са приоритетима и финансијским могућностима општине Ћуприја. Ова мера подразумева активности одвајања кишне од фекалне канализације и представља предуслов за изградњу ППОВ, како прикупљене атмосферске падавине не би додатно оптерећивале систем ППОВ.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 2.1.3. Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на изградњу два (2) постројења за пречишћавање отпадних вода, уз претходну израду потребне пројектно – техничке документације. Ово је једна од кључних мера, зато што је здрава и очувана животна средина приоритет општинског руководства општине Ћуприја. У оквиру ове мере спровешће се проширење канализационе мреже, одвајање кишне и фекалне канализације. Планирана ППОВ треба да третира комуналне воде из градског подручја и индустријске отпадне воде са територије општине.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

**ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.2. УСПОСТАВЉЕН САВРЕМЕНИ СИСТЕМ
УПРАВЉАЊА КОМУНАЛНИМ И ОСТАЛИМ ОТПАДОМ НА ТЕРИТОРИЈИ
ОПШТИНЕ ЋУПРИЈА**

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Процент санираних и рекултивисаних одлагалишта отпада	2023	3%	2031	50%	ЈКП Равно 2014 Ћуприја
Процент становништва који врши сепарацију отпада	2023	10	2031	30	PORR-WERNER & WEBER DOO
Процент едуковане деце из предшколских установа, основних и средњих школа о заштити животне средине	2023	90%	2031	100%	Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој
Процент пољопривредних произвођача који су похађали предавања и радионице о заштити животне средине	2023	3%	2031	10%	Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Комуналну делатност управљања комуналним отпадом у Ћуприји обавља PORR-WERNER & WEBER Д.О.О. Ниш, огранак Ћуприја коме је општина Ћуприја поверила обављање ове делатности на основу уговора о поверавању комуналне делатности број 400-307/2010-01 од 30.06.2010. године делатности.

Управљање комуналним отпадом врши се на начин којим се обезбеђује најмањи ризик по угрожавање живота и здравља људи и животне средине контролом и мерама смањења:

- загађења воде, ваздуха и земљишта,
- опасности по биљни и животињски свет,
- опасности од настајања удеса, експлозија или пожара,
- негативних утицаја на пределе и природна добра посебне вредности,
- нивоа буке и непријатних мириса.

Отпадом у смислу ове одлуке сматра се комунални отпад из домаћинства, пословних просторија правних лица и предузетника као и други отпад који је због своје природе или састава сличан отпаду из домаћинства (папирни отпаци, отпаци који настају при спремању хране, пластична, стаклена, лимена и слична амбалажа, крпе, тканине, пепео, лишће, гранчице и други ситни отпаци и нечистоће из просторија и око њих.

У периоду 2025 – 2031.године, општина Ћуприја ће припремити неопходну пројектно-техничку документацију у вези са управљањем комуналним и осталим отпадом, припремиће и спровешће локалне кампање за подизање свести и информисање грађана о управљању отпадом и важности очувања животне средине, али и припремиће катастар дивљих депонија и извршиће санацију, затварање и рекултивацију градског сметлишта и дивљих депонија.

МЕРЕ:

Мера 2.2.1. Израда планске документације у вези са управљањем комуналним и осталим отпадом

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на стварање предуслова за одрживо управљање комуналним и осталим отпадом на целој територији општине Ћуприја. Основни предуслов је израда потребне просторно – планске документације, а под просторно планском документацијом подразумева се израда просторно – планске документацију у складу са Законом о планирању и изградњи, и то: просторног плана, генералног урбанистичког плана, планова детаљне

регулације, урбанистичких пројеката, итд.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

Мера 2.2.2: Подизање свести и информисање грађана о управљању отпадом и важности очувања животне средине

Опис:

У оквиру ове мере спровешће се едукација и информисања грађана о начину примарне селекције комуналног отпада са циљем смањења трошкова комуналних услуга и о могућностима правилног одлагања отпада. Такође, биће припремљене едукативне радионице и округли столови у циљу подизања нивоа знања и еколошке свести становништва о потреби и начинима очувања животне средине кроз обуке и семинаре за предшколце, децу из основних и средњих школа, пољопривредне произвођаче, привреднике, итд.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Период спровођења: Средњорочно (3-5 година)

Мера 2.2.3. Реализација пројеката санације, затварања и рекултивације градског сметлишта и

дивљих депонија

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на припремне активности и санацију и рекултивацију дивљих депонија на целој територији општине. Мера подразумева чишћење и санацију дивљих депонија синхронизовано са проширењем обухвата одвожења отпада у сеоским месним заједницама. Планиране активности: чишћење и одвожење отпада – уклањање дивљих депонија, санација и рекултивација земљишта, уређење простора и садња одговарајућег дрвећа, појачан надзор инспекцијских служби у циљу спречавања поновног формирања дивљих депонија.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 2.2.4. Набавка одговарајуће опреме за подизање ефикасности, ефикасности и економичности система за управљање отпадом

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на набавку одговарајуће опреме и возила за ЈКП Равно 2014 Ћуприја у циљу подизања ефикасности, ефикасности и економичности система за управљање отпадом. Кроз ову меру потребно је припремити предмере и предрачунае и техничке спецификације за набавку контејнера и канти за одлагање отпада и набавку одговарајућих возила и друге опреме (дробилица за грађевински отпад, сецкалица за гране, пелетирка за дрвени отпад, итд.)

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне

организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Период спровођења: Средњорочно (3-5 година)

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.3. ОБЕЗБЕДИТИ ДОСТУПНОСТ И ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ ВОДОМ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЋУПРИЈА

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу, као % укупног броја домаћинстава (%)	2023	93%	2031	98%	ЈКП Равно 2014 Ћуприја
Дужина (км) реконструисане и изграђене нове водоводне мреже	2023	7	2031	30	ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Основни проблем водоводног система у Ћуприји је недовољни капацитети изворишта и повремена погоршавања квалитета, постојање нелегалних прикључака на градски водовод, непостојање водовода у неким насељима и дотрајалост водоводних мрежа тамо где водоводи постоје. У КО Ћуприја - град у 95% улица постоји водоводна и канализациона мрежа док у КО Батинац, КО Влашка, КО крушар, КО Исаково, КО Вирине, КО Бигреница, КО Јовац, КО Дворица и КО Супска не постоји улична водоводна мрежа. У КО Сење, КО Мијатовић, КО Остриковац, и КО Кованица, постоји водоводна мрежа у власништву месних заједница. Снабдевање водом насеља у општини одвија се преко једног централизованог система града Ћуприје и више мањих сеоских водовода. Сви водоводи захтевају озбиљну обнову мреже и допуну у циљу повећања поузданости испоруке воде. Посебан проблем је непостојање организованог система за дистрибуцију и контролу воде у селима, незаштићеност водозавода и подземних вода, као и одсуство централизоване стручне службе за одржавање сеоских и групних водовода, због чега су они угрожени. Током 2019. године сеоски водоводи су предати на управљање ЈКП“ Равно 2014“.

У периоду 2025 – 2031.године, општина Ћуприја ће припремити неопходну пројектно-техничку документацију како би се извршила реконструкција постојеће и изградња нове водоводне мреже и изворишта.

МЕРЕ:

Мера 2.3.1. Реконструкција постојеће и изградња нове водоводне мреже и изворишта

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на реконструкцију постојеће и изградњу нове примарне и секундарне водоводне мреже на целој територији општине (урбано и рурално подручје). Основни циљ је реконструкција постојеће дотрајале мреже (замена азбестцементних цеви) како би се смањили губици на водоводној мрежи и реконструкција водоводне мреже у оквиру реконструкције комплетне инфраструктуре на јавној површини, ради замене старих инсталација и дислоцирања мреже из зонесаобраћајнице ради лакшег одржавања. Такође је предвиђена изградња нове водоводне мреже, нових изворишта, нових бунара (у појединим градским и сеоским насељима) и фабрике за прераду воде у складу са потребама и финансијским могућностима општине Ћуприја. Пре самих грађевинских радова на терену, потребно је припремити одговарајућу пројектно – техничку документацију. Реализацијом ове мере извршиће се модернизација инсталација, елиминисати удео азбест-цементних цеви них цеви унутар инсталација водоводне мреже и повећати капацитет постојеће водоводне мреже.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.4. УРЕЂЕЊЕ САОБРАЋАЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЋУПРИЈА

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Дужина (км) реконструисане саобраћајне инфраструктуре	2023	30,20	2031	35	ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Дужина (км) изграђене саобраћајне инфраструктуре	2023	7,76	2031	21	ЈКП Равно 2014 Ћуприја
--	------	------	------	----	---------------------------

Положај општине Ћуприје на међународном коридору 10 (Државни пут првог реда А1) кључна је одредница географског, саобраћајног и економског положаја ове локалне самоуправе. Повезивање и функционалност локалне саобраћајне мреже са предметним државним путем представља један од најважнијих задатака будућег ажурирања планских докумената.

На територији општине Ћуприја налази се двоколосечна електрифицирана железничка пруга Београд – Младеновац – Лапово – Ниш – Прешево - државна граница са Македонијом која представља део трансевропског коридора Х али она нема већег значаја у градском саобраћајном систему. Железничка станица Ћуприја повезана је са новоизграђеном двоколосечном пругом. Железничку инфраструктуру чине и железничка станица Ћуприја са седам пријемно-отпремних колосека за рад са робом и путницима у међународном и унутрашњем саобраћају.

У периоду 2025 – 2031.године, општина Ћуприја ће припремити неопходну пројектно-техничку документацију како би се извршила реконструкција постојеће и изградња нове саобраћајне инфраструктуре, посебно ће се обратити пажња на безбедност деце кроз постављање вертикалне и хоризонталне саобраћајне сигнализације у близини школа, а и уредиће се и паркиралишта у Ћуприји.

МЕРЕ:

Мера 2.4.1. Реконструкција постојеће и изградња нове саобраћајне инфраструктуре

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на стварање предуслова за реконструкцију постојеће и изградњу нове саобраћајне инфраструктуре на целој територији општине Ћуприја. Основни предуслов је израда потребне просторно – планске документације, а под просторно планском документацијом подразумева се израда просторно – планске документацију у складу са Законом о планирању и изградњи, и то: планова детаљне регулације, урбанистичких пројеката, итд.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 2.4.2. Постављање вертикалне и хоризонталне саобраћајне сигнализације у близини школа

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на стварање предуслова за безбедност деце и омладине у саобраћају кроз постављање вертикалне и хоризонталне саобраћајне сигнализације како у самој Ћуприји, тако и у другим насељеним местима.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 2.4.3. Уређење паркиралишта у насељеном месту Ћуприја

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на реконструкцију постојећих и изградњу нових паркиралишта у Ћуприји, а потребно је размотрити и оправданост изградње јавне гараже.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства),

пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

**ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.5. УНАПРЕЂЕНА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ
ЈАВНИХ И ПРИВАТНИХ ОБЈЕКТА И СМАЊЕЊЕ ЗАГАЂЕЊА ВАЗДУХА НА
ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЋУПРИЈА**

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број енергетски санираних јавних објеката у односу на укупан број јавних објеката	2023	4	2031	7	Општинска управа Ћуприја
Број приватних објеката (приватне куће и станови) које су енергетски саниране кроз субвенције	2023	74	2031	300	Општинска управа Ћуприја

Програмом енергетске ефикасности предвиђена је имплементација мера енергетске ефикасности у виду енергетске санације термичког омотача и система за очување термичког комфора у циљу унапређења енергетских својстава зграда, на следећим објектима:

- Основна школа „Вук Караџић“ (мала школа)
- Соколски дом
- Зграда општинске управе
- Основна школа „Вук Караџић“ (специјална школа)

Општина Ћуприја има припремљен преглед стања јавне расвете као и преглед потрошње енергије захваљујући савесном енергетском менаџменту.

Програмом енергетске ефикасности предвиђена је реконструкција система јавног осветљења у општини Ћуприја. Ова реконструкција се односи се на замену постојећих

светиљки са неефикасним изворима светлости (укупно 4.342 комада), светиљкама са бољим светлотехничким карактеристикама и ефикаснијим изворима светлости у постојећим системима јавног осветљења.

МЕРЕ:

Мера 2.5.1. Реконструкција и адаптација јавних објеката у циљу енергетске санације

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на реконструкцију јавних установа и институција, у циљу повећања енергетске ефикасности (замена столарије, фасаде, крова), као и на инсталацију и коришћење обновљивих извора енергије и енергетски ефикасне опреме у јавним предузећима, установама и институцијама. Пре самог извођења радова, потребно је израдити неопходну пројектно техничку документацију и предмер и прерачун радова и израда елбората о енергетској ефикасности.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: 70.000.000,00 РСД.

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одсек за локални економски развој

Други учесници у спровођењу: ЈП, ЈКП и установе

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 2.5.2. Субвенционисање грађана за прелазак на чистије видове енергије

Опис:

Мера подразумева израду програма и пројеката субвенционисања грађана (приватне куће и стамбених зграда) за замену фосилних горива, увођење димњака са стандардом у домаћинствима и активности које су усмерене на финансијску подршку грађанима који су заинтересовани да у својим домаћинствима замене пећи на угљ, на електричну енергију и дрва, и како би користили исплативије енергенте и енергенте који мање загађују животну средину. Грађанима ће бити омогућено да под повољним условима набаве пећи на пелет, топлотне пумпе, соларне панеле, гасне котлове, итд.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: 10.000.000,00 РСД

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одсек за локални економски

развој

Други учесници у спровођењу: /

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 2.5.3. Субвенционисање грађана за побољшање енергетске ефикасности породичних кућа и стамбених зграда

Опис:

Мера подразумева израду програма и пројеката субвенционисања грађана (приватне куће и стамбених зграда) за замену столарије и постављање термоизолационих фасада у циљу побољшања енергетске ефикасности индивидуалних објеката за становање / стамбених зграда и смањења коришћених енергената. Овом мером би се значајно побољшао квалитет ваздуха, стамбени објекти би се енергетски заштитили и дошло би до значајне уштеде енергије и енергената.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: 10.000.000,00 РСД

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одсек за локални економски развој

Други учесници у спровођењу: /

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 2.5.4. Успостављање система за контролу животне средине

Опис:

У оквиру ове мере спровешће се активности које се тичу мониторинга загађења животне средине (ваздуха, бука, вода и земљиште, итд.) на целој територији општине Ћуприја, континуирано и по потреби. Поред мерења и мониторинга, биће набављена и инсталирана неопходна опрема, итд.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈП, ЈКП и установе

Период спровођења: Средњорочно (3-5 година)

Мера 2.5.5. Израда плана озелењавања/пошумљавања и озеленавање/пошумљавање јавних површина

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на развој зелених површина и површина спорта на територији општине уз предходно планирање, прибављање земљишта и уређење земљишта. Овом мером је планирано да се изграде парковске површине, да се изграде и реконструишу дечјија игралишта, да се уреде дворишта стамбених зграда, да се уреде површине за спорт и рекреацију, тргови, урбани вртови, градске баште, итд. у градским, приградским и сеоским насељима.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњорочног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Период спровођења: Средњорочно (3-5 година)

Мера 2.5.6. Информативно-едукативне кампање за грађане и привреднике о енергетској ефикасности и заштити животне средине

Опис:

У оквиру ове мере спровешће се едукација и информисања грађана и привредника о енергетској ефикасности, о уштеди енергената, о начину примарне селекције комуналног отпада са циљем смањења трошкова комуналних услуга и о могућностима правилног одлагања отпада. Такође, биће припремљене едукативне радионице и округли столови у циљу подизања нивоа знања и еколошке свести становништва о потреби и начинима очувања животне средине кроз обуке и семинаре за предшколце, децу из основних и средњих школа, пољопривредне произвођаче, привреднике, итд.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњорочног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈП, ЈКП и установе

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 2.5.7. Реконструкција јавног осветљења у граду и инсталација нових ЛЕД светиљки

Опис:

У оквиру ове мере потребно је припремити неопходну пројектно техничку документацију у циљу замене постојеће јавне расвете (живине и натријум сијалице), новим и модерним ЛЕД сијалицама и замена и модернизација постојеће јавне расвете у селима Бигреница, Кованица, Остриковац, и део села Влашка и Дворица. Основни циљ ове мере је да се унапреди и модернизује јавно осветљење на целој територији општине Ћуприја, тј. да се изврши прелазак са превазиђених технологија светлосних извора који се користе за системе јавног осветљења на коришћење најсавременије ЛЕД технологије, уз поштовање највиших техничких норми и европских стандарда у области јавног осветљења. У наведеним насељеним местима према Студији изводљивости имплементације паметног ЛЕД система јавне расвете на територији општине Ћуприја има 301 постојећа енергетски неефикасна живина сијалица високог притиска која се може заменити енергетски ефикаснијим демонтираним натријумовим сијалицама високог притиска.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњорочног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

Поред горе наведених мера које су груписане по појединим циљевима, општина Ћуприја ће припремити и спровести и следеће мере:

Мера 2.6.1. Уређење градског и сеоских гробаља

Опис:

У оквиру ове мере спровешће се активности које се тичу прибављања новог земљишта како би се проширило постојеће градско гробље и инфраструктурно уређење парцела. Такође кроз ову меру спровешће се и уређење сеоских гробаља.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Други учесници у спровођењу: Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 2.6.2. Унапређење функционисања и рада градске пијаце

Опис:

У оквиру ове мере спровешће се активности које се тичу уређења градске пијаце, набавка и инсталација нових тезги, адаптација простора за продају млечних производа – сир, млеко, млечни производи, итд.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): ЈКП Равно 2014 Ћуприја

Други учесници у спровођењу: Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Период спровођења: Краткорочно (1 до 3 године)

Мера 2.6.3. Изградња прихватилишта за псе и мачке

Опис:

У оквиру ове мере спровешће се активности које се тичу инфраструктурног уређења и опремања локације – Стара сточна пијаца, која је у власништву ЈП Зоохигијена. Општина Ћуприја је припремила грађевински пројекат, али је потребно да се прибаве локацијски услови и грађевинска дозвола. Након тога је потребно изградити прихватилиште за псе и мачке.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: 20.000.000,00 РСД

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): ЈКП Зоохигијена, Ћуприја

Други учесници у спровођењу: Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3. РАЗВОЈ ДРУШТВЕНИХ ДЕЛАТНОСТИ И ЈАВНЕ УПРАВЕ

До краја 2031.године унапредити социјалне услуге и здравствену заштиту, побољшати културну понуду општине и квалитет образовања, али и унапредити квалитет услуга за грађане и привреду.

Развојни правац 3. – РАЗВОЈ ДРУШТВЕНИХ ДЕЛАТНОСТИ И ЈАВНЕ УПРАВЕ	
Приоритетни циљ	Мере за остварење приоритетног циља
3.1. Унапређен квалитет предшколског образовања у општини Ћуприја	Мера 3.1.1. Реконструкција и адаптација предшколских објеката Мера 3.1.2. Осавремењивање наставе у предшколској установи куповином нових играчака, учила и научно – наставних средстава Мера 3.1.3. Развој и унапређење људских ресурса Мера 3.1.4. Инсталација безбедносних камера у предшколским установама
3.2. Унапређен квалитет основног и средњег образовања у општини Ћуприја	Мера 3.2.1. Реконструкција и адаптација школских објеката Мера 3.2.2. Унапређење постојеће и развој нове спортске инфраструктуре у оквиру школских објеката Мера 3.2.3. Осавремењивање наставе у школама куповином нових учила и научно – наставних средстава Мера 3.2.4. Развој и унапређење људских ресурса

	Мера 3.2.5. Унапређење јавне безбедности
3.3. Унапређено, обновљено и заштићено локално културно-историјско наслеђе у општини Ћуприја	<p>Мера 3.3.1. Промоција општинских културно – историјских манифестација и догађаја</p> <p>Мера 3.3.2. Повећати доступност културно – уметничких догађаја у месним заједницама</p> <p>Мера 3.3.3. Унапређење квалитета културне понуде на територији општине Ћуприја</p>
3.4. Унапређена доступност и квалитет услуга социјалне заштите у општини Ћуприја	<p>Мера 3.4.1. Утврђивање потреба локалног становништва за услугама социјалне заштите и дефинисање приоритета</p> <p>Мера 3.4.2. Увођење нових услуга у складу са потребама локалног становништва</p> <p>Мера 3.4.3. Проширење броја корисника постојећих услуга социјалне заштите</p>
3.5. Унапређена доступност и квалитет услуга здравствене заштите у општини Ћуприја	<p>Мера 3.5.1. Реконструкција и адаптација сеоских амбуланти</p> <p>Мера 3.5.2. Унапређење квалитета примарне здравствене заштите у општини кроз куповину опреме и запошљавање нових кадрова у сеоским амбулантама</p> <p>Мера 3.5.3. Повећање броја превентивних прегледа</p>
3.6. Унапређен квалитет услуга за грађане и привреду у Ћуприји	<p>Мера 3.6.1. Техничко опремање општинске управе, јавних предузећа и установа информатичком опремом</p> <p>Мера 3.6.2. Успостављање система континуираног усавршавања и професионализације кадрова у општинској управи</p> <p>Мера 3.6.3. Модернизација пружања услуга грађанима и привреди кроз нове електронске услуге</p> <p>Мера 3.6.4. Редовно укључивање грађана и привреде у процес доношења одлука на локалном нивоу</p> <p>Мера 3.6.5. Успостављање принципа доброг управљања у раду општинске управе</p> <p>Мера 3.6.6. Унапређење и даљи развој постојећег гео-информационог система (ГИС) у општини Ћуприја</p>
3.7. Створени услови за развој спорта и рекреације у Ћуприји	Мера 3.7.1. Развој спортске инфраструктуре намењен деци и омладини, рекреативцима и спортистима

	Мера 3.7.2. Организовање спортских догађаја и реализација програма који популаризују и чине спорт доступним деци и омладини, женама, особама са инвалидитетом
3.8. Унапређен положај омладине и развој омладинске политике у Ћуприји	Мера 3.8.1. Стварање услова за унапређење садржаја неформалног образовање младих Мера 3.8.2. Унапређење садржаја намењених младима и њиховом квалитетном коришћењу слободног времена Мера 3.8.3. Подизање капацитета организација цивилног друштва

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.1. УНАПРЕЂЕН КВАЛИТЕТ ПРЕДШКОЛСКОГ ОБРАЗОВАЊА У ОПШТИНИ ЋУПРИЈА

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Процент деце 1 до 5.5. година која су обухваћена предшколским васпитно-образовним радом	2023	36,92%	2031	60%	Предшколска установа “Дечја радост”
Процент реконструисаних и адаптираних предшколских и школских објеката	2023	0%	2031	70%	Предшколска установа “Дечја радост”

Предшколска установа “Дечја радост” је једина установа на територији општине Ћуприје која реализује програм предшколског васпитања и образовања. Установа реализује целодневни боравак за децу од 1 до 7 година и полудневни програм рада са децом припремно предшколског узраста. Целодневни боравак се реализује у објектима: “Бамби”, “Лептирић”, “Невен”, и “Шећерко”, у градској средини, као и у вртићу “Полетарац” у Мијатовцу и “Петар Пан” у Јовцу. Установа има могућност реализације припремно предшколског програма у градским вртићима и у сеоским срединама. У Мијатовцу, Јовцу, Крушару, Виринама и Батинцу установа има сопствене објекте, а у Супској, Сењу, Паљану-Иванковцу и Исакову за реализацију припремно предшколског програма користи просторије основних школа. Установа реализује и специјализован програм “Дете и визуелне уметности” за децу која нису обухваћена другим облицима рада предшколске

установе. У радној 2023/2024 години уписано је 565 детета од 1 до 7 година. 90 детета, првенствено јасленог узраста налази се на листи чекања, што је показатељ да тренутни капацитети предшколске установе незадовољавају потребе родитеља на територији општине Ћуприја. Сви постојећи објекти предшколске установе, осим вртића у Крушару и осим објекта „Шећерко” који је тренутно у фази реконструкције, нису реновирано од отварања објеката. Објекти су редовно одржавани и пружају задовољавајуће услове за боравак деце, Циљ нам је да унапредимо услове за боравак деце, да проширимо капацитете и да тиме задовољимо потребе већине родитеља, растеретимо постојеће групе и унапредимо квалитет предшколског васпитања и образовања на територији општине Ћуприја.

У периоду 2025 – 2031.године, општина Ћуприја ће припремити неопходну пројектно-техничку документацију како би се извршила реконструкција и адаптација предшколских објеката, извршиће се набавка нових учила и научно – наставних средстава – играчке за децу, рачунара, штампача, скенера, паметних табли, итд. Такође извршиће се набавка и инсталација безбедносних камера у предшколским установама, а активно ће се реализовати едукације и обуке за запослене у предшколској установи.

МЕРЕ:

Мера 3.1.1. Реконструкција и адаптација предшколских објеката

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на унапређење система образовања у Ћуприји кроз реконструкцију, адаптацију и опремање постојећих предшколских објеката. Активности које ће бити спроведене усмерене су на израду пројектно техничке – документације за реконструкцију и адаптацију предшколских, а након израде пројектно-техничке документације, у складу са финансијским могућностима и потребама, извршиће се и реконструкција, адаптација и опремање постојећих предшколских објеката – ПУ “Дечја радост”.

- Вртић „Шећерко“ - у току је примопредаја изведених радова I фаза (реконструкција и санација) и планирано је проширење капацитета за 4 радне собе (II фаза).
- Вртић „Бамби“ - комплетна реконструкција утрашњости постојећег објекта (мокри чворови, подови, грејање, инсталације) и проширење објекта за две радне собе, вишенаменски заједнички простор и просторију за саветовалиште. Ојекат веома стар и нема просторије за превентивну здравствену заштиту, као и просторије одлагање материјала - оставе које су неопходне како васпитном особљу, тако и административном и техничком и предвиђене су санитарним прописима.

- Вртић „Лептирић“ - комплетна реконструкција спољашњости (кров и фасада) и унутрашњости постојећег објекта (мокри чворови, подови). У овом објекту је смештена и централна кухиња у којој је потребно реконструкција инсталација и подова. Потребно је планирати средства уређење дворишта и набавку и поставку мобилијара.
- Вртић „Невен“- уређење двориште вртића и набавку и поставку мобилијара.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство просвете, ПУ “Дечја радост”

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 3.1.2. Осавремењивање наставе у предшколској установи куповином нових играчака, учила и научно – наставних средстава

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на унапређење система образовања у предшколској установи у Ћуприји кроз набавку нових учила и научно – наставних средстава – играчке за децу, рачунара, штампача, скенера, паметних табли, итд.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство просвете, ПУ “Дечја радост”

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

Мера 3.1.3. Развој и унапређење људских ресурса

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на едукацију и обуке запослених у предшколској установи у Ћуприји. Обуке ће бити организоване и спроведене у Ћуприји или у Београду, а спровешће их сертификовани предавачи. Кроз спровођење обука запослени у предшколској установи ће стећи нова сазнања о раду са децом, педагошком раду, итд.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство просвете, предшколска установа, основне школе и средње школе

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 3.1.4. Инсталација безбедносних камера у предшколским установама**Опис:**

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на пројектовање, набавку и инсталацију безбедносних камера у предшколској установи. У складу са финансијским могућностим и потребама биће инсталиране безбедносне камере у просторијама у предшколске установе.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство просвете, ПУ “Дечја радост”

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

**ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.2. УНАПРЕЂЕН КВАЛИТЕТ ОСНОВНОГ И СРЕДЊЕГ
ОБРАЗОВАЊА У ОПШТИНИ ЋУПРИЈА**

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Процент реконструисаних и адаптираних предшколских и школских објеката	2023	0%	2031	70%	Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој
Процент опремљених школских кабинета и лабораторија	2023	15%	2031	90%	Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Због унапређење система образовања у Ћуприји потребно је извршити реконструкцију, адаптацију и опремање постојећих школских објеката. Већина школа на територији општине Ћуприја нема своје физкултурне сале, а постојећи спортски терени захтевају реновирање. Опремљеност школских кабинета и лабораторија је доста оскудна док поједине школе и не поседују лабораторије. Потребно је замена дотрајалих наставних средстава и спортских реквизита. Због повећавања безбедности деце у школама и око њих потребно је у свим школама на територији општине обезбедити безбедносне камере.

У периоду 2025 – 2031.године, општина Ћуприја ће припремити неопходну пројектно-техничку документацију како би се извршила реконструкција и адаптација школских објеката, извршиће се набавка нових учила и научно – наставних средстава и спортских реквизита – рачунара, штампача, скенера, паметних табли, опреме за школске лабораторије, спортске реквизите и спортску опрему, итд. Такође извршиће се набавка и инсталација безбедносних камера у школама, биће реконструисана постојећа и изграђена нова спортска инфраструктура у оквиру школских објеката, а активно ће се реализовати едукације и обуке за запослене наставнике и професоре.

МЕРЕ:

Мера 3.2.1. Реконструкција и адаптација школских објеката

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на унапређење система образовања у Ћуприји кроз реконструкцију, адаптацију и опремање постојећих школских објеката - основне и средње школе. Активности које ће бити спроведене усмерене су на израду пројектно техничке – документације за реконструкцију и адаптацију школских објеката, а након израде

пројектно-техничке документације, у складу са финансијским могућностима и потребама, извршиће се и реконструкција, адаптација и опремање постојећих школских објеката. У питању су следеће образовне установе - основне школе – „13. октобар”,(у току је извођење радова на реконструкцији објекта I фаза) „Вук Караџић” и „Ђура Јакшић”, музичка школа „Душан Сковран”, школе - Школа за музичке таленте, Медицинска школа ”Данило Димитријевић”, Техничка школа и Гимназија.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство просвете, предшколска установа, основне школе и средње школе

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 3.2.2. Унапређење постојеће и развој нове спортске инфраструктуре у оквиру школских објеката

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на унапређење постојеће и развој нове спортске инфраструктуре за децу која похађају осмогодишњу и средњу школу. Спортски терени и игралишта за децу биће пројектована и изграђена у оквиру школа – терени за игру, фудбал, кошарку, одбојку, рукомет, итд. Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на унапређење постојеће и развој нове спортске инфраструктуре. У питању су следеће образовне установе – основне школе – „13. октобар”, „Вук Караџић” и „Ђура Јакшић”, музичка школа „Душан Сковран”, средње школе - Школа за музичке таленте, Медицинска школа „Данило Димитријевић”, Техничка школа и Гимназија.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: 20.000.000 РСД

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство просвете, предшколска установа, основне школе и средње школе

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 3.2.3. Осавремењавање наставе у школама куповином нових учила и научно – наставних средстава

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на унапређење система у основним и средњим школама у Ћуприји кроз набавку нових учила и научно – наставних средстава и спортских реквизита – рачунара, штампача, скенера, паметних табли, опреме за школске лабораторије, спортске реквизите и спортску опрему, итд.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: 5.000.000 РСД

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство просвете, предшколска установа, основне школе и средње школе

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

Мера 3.2.4. Развој и унапређење људских ресурса

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на едукацију и обуке запослених у основним и средњим школама у Ћуприји. Обуке ће бити организоване и спроведене у Ћуприји или у Београду, а спровешће их сертификовани предавачи. Кроз спровођење обука запослени основним и средњим школама ће стећи нова сазнања о раду са децом, педагошком раду, итд.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњорочног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство просвете, основне школе и средње школе

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 3.2.5. Унапређење јавне безбедности

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на пројектовање, набавку и инсталацију безбедоносних камера у основним и средњим школама, али и на јавним местима – близина и околина школа, паркови, тргови, спортска и дечија игралишта, итд.. У складу са финансијским могућностим и потребама биће припремљен распоред и инсталација безбедоносних камера.

Тип мере: Оезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство просвете, предшколска установа, основне школе и средње школе

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

**ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.3. УНАПРЕЂЕНО, ОБНОВЉЕНО И ЗАШТИЂЕНО
ЛОКАЛНО КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКО НАСЛЕЂЕ У ОПШТИНИ ЋУПРИЈА**

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број фестивала и манифестација	2025	20	2031	23	Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Општина Ћуприја велики значај придаје манифестационом туризму, будући да поједини догађаји привлаче велики број посетилаца сваке године. Неке од значајнијих манифестација укључују:

- Видовданске свечаности, које се организују у порти манастира Раваница и на другим локацијама, и обухватају различите садржаје, попут изложби, сликарских колонија, концерата традиционалне и духове музике, историјских предавања и др.;

- Међународни мото-куп, који се организује на локацији мото-кампа на обали Мораве, уз пратећа дешавања, као што су рок концерт, дефиле и такмичења;

- Најзначајнија културна дешавања су музички фестивал Ravanelius намењен љубитељима класичне музике, и песничка манифестација Матићеви дани, у знак сећања на родоначелника српског надреализма Душана Матића, у оквиру које се организују књижевне вечери, представе, концерти, као и такмичење младих песника;

- Аеро-митинг Open fly in, који се организује на аеродрому у Добричеву код Ћуприје, пружа могућност посетиоцима да виде мале летелице, моторне змајеве, жирокоптере и друге летелице, као и да се провозају и разгледају околину из ваздуха.

Не мањкају ни спортске манифестације, као што су чувена међународна улична трка „Меморијал Александар Петровић“ – најстарија улична трка на Балкану, риболовачки „Мост куп“, зимски турнир у фудзалу и др. Предвиђена изградња атлетске дворане би, уз постојеће спортске објекте, још више допринела могућности развоја спортског туризма. Гастрономски догађаји обухватају „Цреверијаду“ и такмичење у прављењу ајвара. Етно атракције укључују етно домаћинства у сеоским насељима, воденицу у селу Сење – једну од најстаријих у Србији, као и Моравске куће у селу Јовац.

У периоду 2025 – 2031.године, општина Ћуприја ће активно радити на промоцији општинских културно – историјских манифестација и догађаја, повећаће доступност културно – уметничких догађаја у месним заједницама, а активно ће се спровести и активности везане за унапређење квалитета културне понуде на територији општине Ћуприја.

МЕРЕ:

Мера 3.3.1. Промоција општинских културно – историјских манифестација и догађаја

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на промоцију културно – историјских споменика, манифестација и догађаја општине Ћуприја, а као најзначајније и највеће манифестације треба истаћи – Сајам Образовања „Ноу Фест“, Мото скуп, Међународни фестивал фолклора, Дани гљива, Видовданске свечаности, Матићеви дани, Цреваријада, Аеромитинг, “Ravanelius”, Интернационални мото скуп, Обележавање боја на Иванковцу, Меморијални кошаркашки турнир Драгослав Субић, Риболовачки Мост Куп, Међународна улична трка Меморијал Александар Петровић, Зимски турнир у фудзалу, Новогодишњи концерт ученика Школе за музичке таленте, Дечији новогодишњи програм, Михољски сусрети села, Првојануарска журка, Лов на предаторе, Џипијада итд. Такође, потребно је посебно промовисати и савремену уметност и то: ликовну уметност, књижевност, вајарство, итд. Са тим у вези потребно је осмислити, дизајнирати и припремити промотивне филмове,

промотивне брошуре, интернет портале, промотивне активности на друштвеним мрежама, итд. а све у циљу промоције културе, културно – историјских споменика, манифестација и савремене уметности на територији општине Ћуприја од стране Библиотека, Установа културе, удружења, Месне заједнице.

Кроз спровођење ове мере потребно је промовисати и регионалне и међународне манифестације и догађаје.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство културе, Библиотека „ Душан Матић,, Установа културе Ћуприја, итд.

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 3.3.2. Повећати доступност културно – уметничких догађаја у месним заједницама

Опис:

Културни живот је за становнике општине Ћуприја од изузетног је значаја, због чега се њене културно-уметничке вредности веома цене. Сваке године велики број манифестација и фестивала се редовно одржава. Њена разнолика понуда укључује садржаје за различите заинтересоване стране, чиме Ћуприја, негујући своју традицију, привлачи мноштво посетиоца, учесника програма и гостију. Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се програма и концепта, диверзитета који ће повећати доступност културно-уметничких догађаја у самој Ћуприји, али у Месним заједницама за све друштвене групе и категорије становништва (деца, млади, старији), итд. Посебно треба обратити пажњу на села Јовац, Супску, Исаково, Бигреницу, Иванковац и Сење у којима је могуће организовати културно – уметничке догађаје.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство културе, Библиотека „ Душан Матић,, Установа културе Ћуприја, итд.

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 3.3.3. Унапређење квалитета културне понуде на територији општине Ћуприја

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на унапређење квалитета културне понуде на територији општине Ћуприја кроз набавку опреме за библиотечко – информациону делатност, набавку техничке опреме за озвучење и освету, реконструкција и адаптација културно историјских споменика и јавних културних објеката – реконструкција зграде музеја и северно – источне куле античког града Хореум Марги, објекат Коларчеве задужбине у Ћуприји, итд.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство културе, Библиотека „ Душан Матић,, Установа културе Ћуприја, итд.

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.4. УНАПРЕЂЕНА ДОСТУПНОСТ И КВАЛИТЕТ УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ У ОПШТИНИ ЋУПРИЈА

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број услуга социјалне заштите у надлежности ЈЛС које је увела и финансира локална самоуправа	2023	2	2031	4	Центар за социјални рад
Број корисника услуга социјалне заштите у надлежности ЈЛС у	2023	37	2031	80	Центар за социјални рад

односу на укупан број становника					
----------------------------------	--	--	--	--	--

У општини Ћуприја тренутно се пружају две стандардизоване услуге социјалне заштите, услуга Лични пратилац детета и ученика и Помоћ у кући за старија и инвалидна лица. Услугом Лични пратилац детета и ученика обухваћено је 12-оро деце у предшколском, основношколском и средњошколском образовању, анагажовано је 12 едукованих личних пратилаца. Услугом Помоћ у кући обухваћено је 26 корисника у граду, ангажовне су 4 едуковане геронтодомаћице. Услуге пружа лиценцирани пружалац услуга кога је, путем јавне набавке, одабрала ЈС Ћуприја. Обе услуге се континуирано пружају неколико година уназад и корисници исказују велико задовољство понуђеним активностима и залагањем ангажованих лица.

У протеклих неколико година (2019. -2023.) социјална заштита у ЈЛС Ћуприја је унапређивана путем пројеката, што страних што домаћих донатора, те је подршка пружана и особама са сметњама у развоју, женама у руралним крајевима и другим осетљивим категоријама грађана. Општина Ћуприја је нашире препозната као локална самоуправа која је посвећена социјалној заштити и нису изостали позитивни резултати. 2021. смо добили годишњу националну награду за најбољу примену принципа доброг управљања за област равноправности и анти-дискриминације коју додељује Министарство за државну управу и локалну самоуправу и СКГО, чиме су постављени темељи за још бољи положај осетљивих категорија грађана у општини Ћуприја.

Кроз пројектне активности је опремљена Сензорна соба при Центру за социјални рад (од 2019.г.), коју су у протеклом периоду користила деца са сметњама у развоју која су укључена у редовно образовање, али и деца која похађају специјално одељење при ОШ "Вук Караџић". Социјална заштита се годинама промовисала у позитивном контексту у нашој локалној средини и тенденција је да се и даље унапређују услуге у заједници са циљем обезбеђивања квалитетног живота свим грађанима општине Ћуприја посебно онима који се сврставају у најрањивије категорије. Тенденција је и одржавање добре сарадње међу институцијама на локалном нивоу која је у протеклим годинама била изванредна и обезбедила је мултидисциплинарну бригу нашим суграђанима.

У периоду 2025 – 2031. године, општина Ћуприја ће извршити утврђивање потреба локалног становништва за услугама социјалне заштите и дефинисање приоритета, прошириће се број корисника постојећих услуга социјалне заштите и биће уведене нове услуге социјалне заштите у складу са потребама локалног становништва.

МЕРЕ:

Мера 3.4.1. Утврђивање потреба локалног становништва за услугама социјалне заштите и дефинисање приоритета

Опис:

Пројекти (активности) који су планирани да се спроведу у периоду до 2031. године односе се на активности које су усмерене на утврђивање потреба локалног становништва за услугама социјалне заштите и дефинисање приоритета. Наиме, потребно је спровести детаљна истраживања о социјалним потребама становника како у Ћуприји, тако и у сеоским срединама. Мера подразумева анализу постојећих ресурса везаних за област социјалне заштите, као и анализу потреба за социјалним услугама, а све у циљу идентификације и избора приоритетних праваца, циљева, мера, као и њихових носилаца када је у питању развој социјалне заштите. Планирано је доношење нових одлука о социјалној заштити, локалне стратегије социјалне заштите, као и сета правних аката који дефинишу процедуре и стандарде везане за област социјалне заштите. На овај начин ће се обезбедити основ за доношење у спровођење квалитетних одлука и реализацију одговарајућих инвестиција и пројеката у области социјалне заштите. Кроз ову меру ће се такође током израде средњорочног плана предвидети и активности за успостављање или унапређење процеса мапирања потреба за услугама социјалне заштите и праћење и вредновање услуга социјалне заштите и међусекторске сарадње у обезбеђивању услуга социјалне заштите. Мере и активности које ће се спровести ће бити регулаторне (којима се успостављају стандарди и правила којима се уређују односи у друштву) и институционално управљачко организационе (формирање нових и укидање постојећих институција, промена организационе структуре одређених субјеката, промена броја и компетенција запослених и др.).

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга и институционално-управљачко-организациона

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњорочног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство за рад, борацка и социјална питања, Центар за социјални рад Ћуприја, локална удружења грађана, итд.

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 3.4.2. Увођење нових услуга у складу са потребама локалног становништва**Опис:**

Након утврђивање потреба локалног становништва за услугама социјалне заштите и дефинисања приоритета, Центар за социјални рад Ћуприја ће у партнерству са општинском управом Ћуприја, у партнерству са локалним и регионалним удружењима грађана и партнерству са Министарство за рад, борацка и социјална питања успоставити нове услуге са све социјално угрожене категорије становништва као то су - помоћ у кући, лични пратилац, персонални асистент, итд. Такође, унапредиће се пружање постојећих социјалних услуга, кроз повећање броја корисника, кроз јачање капацитета запослених у

Центру за социјални рад Ћуприја, итд. Кроз ову меру потребно је појачати сарадњу са удружењем локалним и регионалним удружењима грађана, које већ сарађују са Центром за социјални рад Ћуприја и успоставити сарадњу са другим удружењима грађана.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга и институционално-управљачко-организациона

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство за рад, борачка и социјална питања, Центар за социјални рад Ћуприја, локална / регионална удружења грађана, итд.

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 3.4.3. Проширење броја корисника постојећих услуга социјалне заштите

Опис:

Пројекти (активности) који су планирани да се спроведу у периоду до 2031. године односе се на активности које су усмерене на проширење броја корисника постојећих услуга социјалне заштите и то кроз побољшање квалитета постојећих социјалних услуга, али и капацитета за њихово спровођење на целој територији општине Ћуприја кроз набавку теренског возила како би се услуге Центра за социјални рад пружале и становништву које живи у руралним подручјима, али и проширење броја корисника постојећих социјалних услуга – нове категорије корисника услуга.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга) и Институционално-управљачко-организациона

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство за рад, борачка и социјална питања, Центар за социјални рад Ћуприја, локална / регионална удружења грађана, итд.

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

**ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.5. УНАПРЕЂЕНА ДОСТУПНОСТ И КВАЛИТЕТ УСЛУГА
ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ У ОПШТИНИ ЋУПРИЈА**

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број превентивних прегледа деце, жена, старијих особа и радно способног становништва	2023	12.805	2031	15.000	Општа болница и Дом здравља
Број здравствених установа које су реконструисане и опремљене у односу на укупан број здравствених установа	2023	8	2031	10	Општа болница и Дом здравља

У примарној здравственој заштити ДЗ „Ћуприја“ спроводе се поред редовног рада по службама, и превентивни прегледи како по налогу Министарства здравља тако и по потребама грађана. Током 2024. године први пут је отворена и Школа родитељства, где су повезани системи на локалном нивоу и учвршћена мјусекторска сарадња. Основи циљ је да се стави акценат на рани развој деце, оснаживање породица и како би се даље унапредило Развојно саветовалиште.

У периоду 2025 – 2031. године, општина Ћуприја ће припремити неопходну пројектно-техничку документацију како би се извршила реконструкција и адаптација сеоских амбуланти, повећаће се број превентивних прегледа, али и извршиће се унапређење квалитета примарне здравствене заштите у општини кроз куповину опреме и запошљавање нових кадрова у сеоским амбулантама.

МЕРЕ:

Мера 3.5.1. Реконструкција и адаптација сеоских амбуланти

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на реконструкцију и адаптацију здравствених станица – сеоских амбуланти на територији општине Ћуприја, кроз израду потребне пројектно-техничке документације као предуслова за почетак грађевинских радова. Након

израде пројектно техничке документације, потребно је извршити реконструкцију и адаптацију сеоских амбуланти, а све у складу са приоритетима и у складу са финансијским могућностима. Реконструкција и адаптација сеоских амбуланти утицаће на побољшање квалитета здравствених услуга у руралним подручјима на територији општине Ћуприја.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: 5.000.000,00 РСД

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство здравља, Дом здравља

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 3.5.2. Унапређење квалитета примарне здравствене заштите у општини кроз куповину опреме и запошљавање нових кадрова у сеоским амбулантама

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на припрему техничких спецификација, расписивање и спровођење процедуре јавних набавки и набавку неопходне здравствене опреме и неопходних возила (теренска возила, санитете, мамограф, стоматолошке столице, аутоклав, итд.). Такође је потребно запослити и следеће лекаре (гинекологе, педијатре и ужих специјалности уколико се отворе специјалистичко-консултативне амбуланте).

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 8.000.000,00 РСД

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство здравља, Дом здравља

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

Мера 3.5.3. Повећање броја превентивних прегледа

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на припрему, организацију и спровођење превентивних здравствених прегледа становништва на територији општине Ћуприја. У сарадњи са месним заједницама и општинском управом биће организовани припреми састанци, како би се припремила свака појединачна активност, а биће организовани превентивни здравствени прегледи за поједине групе становништва – стари, жене, деца, итд. Превентивни здравствени прегледи ће бити финансирани из буџета општине Ћуприја и/или из средстава Републичког фонда за здравствену заштиту.

Такође, треба размотрити и поновно успостављање / оснивање “Превентивног центра” при Дому здравља у циљу осавремењавања услуге превентивне заштите и превентивних услуга и повећања обухвата, тј. пружања услуга превентивне заштите јавном и приватном сектору како у самој Ћуприји, тако и у околним општинама и градовима у Поморавском округу.

Тип мере: Информативно-едукативна и управљачко-организациона

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, Министарство здравља

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство здравља, Дом здравља

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.6. УНАПРЕЂЕН КВАЛИТЕТ УСЛУГА ЗА ГРАЂАНЕ И ПРИВРЕДУ У ЋУПРИЈИ

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број нових електронских услуга које се пружају грађанима и привреди	2023	4	2031	10	Начелница општинске управе
Процент службеника из општинске управе који су	2023	5%	2031	100%	Начелница општинске управе

похађали обуке, семинаре и тренинге					
--	--	--	--	--	--

У периоду 2025 – 2031.године, општина Ћуприја ће извршити модернизацију и техничко опремање општинске управе, јавних предузећа и установа неопходном информатичком опремом у складу са финансијским могућностима - рачунари, штампачи, скенери, сервери, итд. Такође, биће успостављен систем континуираног усавршавања и професионализације кадрова у општинској управи, биће модернизовано пружање услуга грађанима и привреди кроз нове електронске услуге, грађани и привреда ће бити укључени у процес доношења одлука на локалном нивоу и биће успостављени принципи доброг управљања у раду општинске управе.

Један од проблема са којим се суочава општинска управа је старост рачунара, јер стара опрема успорава и отежава увођење електронске управе и створа отпор од стране службеника који раде директно на пружању услуга грађанима и привреди. Како би се увела и ефикасно спроводила електронска управа потребан је и одређени ниво компјутерске писмености како грађана тако и привредника, али и службеника општинске управе који електронске процедуре и услуге морају да спроводе. Општинска управа Ћуприја се такође суочава са проблемом малог броја адекватних кадрова за успостављање и одржавање ИТ система који су релевантни за пружање електронских услуга и обезбеђивања интероперабилности између органа. Систем управљања документима који се користи је прилагођен раду са папирном документацијом, па је потребно прилагодити га већ успостављеној електронској размени података и електронској комуникацији. Тренутно, документи који настану електронски се штампају, услед чега постоји паралелно администрирање – у папиру и у електронској форми – и непотребан утрошак ресурса.

МЕРЕ:

Мера 3.6.1. Техничко опремање општинске управе, јавних предузећа и установа информатичком опремом

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на модернизацију рада општинске управе, јавних предузећа и установа у циљу побољшања и модернизације пружања услуга грађанима и привреди. Активности ће бити усмерене на набавку нове информатичке опреме у складу са потребама и финансијским могућностима - рачунари, штампачи, скенери, сервери, итд.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити

дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински и републички буџет, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за послове органа општине, општу управу и заједничке послове

Други учесници у спровођењу: Министарство државне управе локалне самоуправе

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

Мера 3.6.2. Успостављање система континуираног усавршавања и професионализације кадрова у општинској управи

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на унапређење и развој људских ресурса у општинској управи, јавним предузећима и установама у Ћуприји, и то: праћење, оцењивање и вредновање запослених, припрема и доношење Акционог плана за управљање људским ресурсима, анализа потреба за стручним усавршавањем, израда и спровођење годишњих програма стручног усавршавања запослених у општинској управи, ажурирање постојеће базе података о људским ресурсима, итд.

Тип мере: Информативно-едукативна / Институционално-управљачко-организациона

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за послове органа општине, општу управу и заједничке послове

Други учесници у спровођењу: Министарство државне управе локалне самоуправе, СКГО, др.

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 3.6.3. Модернизација пружања услуга грађанима и привреди кроз нове електронске услуге

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на нове онлине услуге за грађане и привреду, побољшање пружања постојећих услуга кроз оснивање јединственог управног места (ЈУМ), боља примена општинског Центра за пријаву комуналних проблема, обуке, тренинг и едукацију запослених у ОУ, ЈП и установама, ажурирање база података локалних ЈП и установа, обуке за запослене у ОУ, ЈП и установама за припрему и спровођење пројеката из ЕУ и других фондова, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за послове органа општине, општу управу и заједничке послове

Други учесници у спровођењу: Министарство државне управе локалне самоуправе

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

Мера 3.6.4. Редовно укључивање грађана и привреде у процес доношења одлука на локалном нивоу

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на редовно укључивање грађана и привреде у процес доношења општинских одлука. Грађани и привреда ће бити укључени у процес доношења најважнијих општинских одлука, планова, стратегија, итд. Један од првих корака ће бити унапређење примене Општинске одлуке о обавезним јавним расправама, затим ће се припремити детаљан план активности укључивања грађана и привреде у процес доношења одлука на локалном нивоу и укључивање у рад Портала еКонсултације.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњорочног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за послове органа општине, општу управу и заједничке послове

Други учесници у спровођењу: Министарство државне управе локалне самоуправе, СКГО и др.

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 3.6.5. Успостављање принципа доброг управљања у раду општинске управе

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на успостављање принципа доброг управљања у раду општинске управе Ћуприја и то: одговорност, транспарентност, партиципација, равноправност и одсуство дискриминације, предвидивост, ефикасност, делотворност и антикорупцију. У циљу професионализације и модернизације рада општинске управе и обављања свакодневних послова на одговоран, транспарентан, ефикасан и делотворан начин, обезбедиће се бољи квалитет услуга грађанима и привреди.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински и републички буџет, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за послове органа општине, општу управу и заједничке послове

Други учесници у спровођењу: Министарство државне управе локалне самоуправе, СКГО

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 3.6.6. Унапређење и даљи развој постојећег гео-информационог система (ГИС) у општини Ћуприја

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на даљу надоградњу и модернизацију постојећег ГИС софтвера и целокупног ГИС система - набавка ИТ и друге опреме, наставак снимања и дигитализације подземне и надземне комуналне инфраструктуре, оптичко повезивање општинске управе са јавним предузећима и установама, снимање и дигитализацију јавних и приватних објеката, тренинг и едукацију запослених у општинској управи, јавним предузећима и установама и ажурирање база података, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за урбанизам, имовинско правне послове и заштиту животне средине

Други учесници у спровођењу: ЈКП Равно 2014 Ћуприја, Туристичка организација општине Ћуприја

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.7. СТВОРЕНИ УСЛОВИ ЗА РАЗВОЈ СПОРТА И РЕКРЕАЦИЈЕ У ЋУПРИЈИ

Показатељ учинка	Базна годин а	Базна вреднос т	Циљна година	Циљна вреднос т	Извор провере
------------------	---------------------	-----------------------	-----------------	-----------------------	---------------

Број реконструисаних и изграђених спортских терена и игралишта	2023	0	2031	3	Општинска управа
Број спортских манифестација и догађаја као % укупног броја догађаја	2023	50	2031	60	Општинска управа

У Ћуприји постоје два фудбалска стадиона, хала спортова АДА, Соколски дом Ћуприја, два пливачка базена, неколико тениских игралишта, стрелиште, атлетска кружна и крос стаза, две школске физкултурне сале и неколико отворених спортских терена и дечјих игралишта.

У руралним насељима на територији општине Ћуприја постоји 13 фудбалских терена, 8 терена за мале спортове који се најчешће налазе у школским двориштима, 2 тениска терена на отвореном и један затворен у приватном власништву, теретана на отвореном, мала спортска сала у ОШ у Сењу и дечје игралиште у селу Јовац.

Највећи носиоци спортских дешавања у Ћуприји су Спортски савез Ћуприје и Установа за спорт СЦ АДА Ћуприја.

Установа за спорт СЦ АДА Ћуприја пружа услуге регистрованим клубовима који функционишу у оквиру Спортског савеза Ћуприје, школама које немају сопствене сале за физичко васпитање и рекреативцима.

Спортски савез Ћуприје је спортско удружење које организује спортске манифестације и такмичења, ствара услове за развој спорта у Ћуприји посебно код омладине, остварује међуградске и међународне спортске сарадње и пружа подршку рекреативном и школском спорту.

На територији општине Ћуприја регистровани су бројни спортски клубови за атлетику, фудбал, мали фудбал, кошарку, одбојку, стрељаштво, тенис, стони тенис, киг бокс, боди билдинг, спортско ваздухопловство и друге спортове.

Сваке године организује се велики број спортских и такмичења и манифестација, које имају локални, национални и интернационални карактер и које окупљају и велики број учесника.

Општина Ћуприја издваја значајна средства за подршку локалним спортским организацијама, удружењима и савезима и за подршку предшколском и школском спорт.

У периоду 2025 – 2031.године, општина Ћуприја ће припремити неопходну пројектно-техничку документацију како би се извршила реконструкција постојећих и изградња нових спортских терена и игралишта, биће и организовани спортски догађаји и реализовани програми који популаризују и чине спорт доступним деци и омладини, женама, особама са инвалидитетом.

МЕРЕ:

Мера 3.7.1. Развој спортске инфраструктуре намењен деци и омладини, рекреативцима и спортистима

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести у оквиру ове мере обухватају реконструкцију, уређење и изградњу спортских терена, спортско-рекреативних и пратећих објеката у градским и сеоским месним заједницама. Уређење и опремање јавних објеката и површина је неопходно како би се омогућило адекватно обављање спортских активности становника општине Ћуприја, а и шире, уз омогућавање једнаких услова за све генерације и кориснике. Спортска инфраструктура у сеоским месним заједницама завређује посебну пажњу. Ове месне заједнице имају потребе и традицију у спорту другачију од градова. Како би се задовољиле спортске потребе у руралним срединама, потребно је обезбедити одговарајуће капацитете, нарочито оних за обављање групних спортова и културних активности. Најзначајнија спортска инфраструктура је: Атлетски стадион 2.фаза (партерно уређење стадиона и западна трибина), Атлетска дворана, Спортско-рекреативни центар „Мућава”, Мото кампинга „Морава“, Затворени базен, Соколски дом, Излетишта Вавило, Игралиште у селу Сење, Реконструкција стрељане, Реконструкција крова сале у Медицинској школи, Реконструкција спортских терена на отвореном и партерно уређење у ОШ 13.Октобар, итд.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство спорта

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Мера 3.7.2. Организовање спортских догађаја и реализација програма који популаризују и чине спорт доступним деци и омладини, женама, особама са инвалидитетом

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести у оквиру ове мере обухватају организацију спортских догађаја и манифестација на територији општине Ћуприја, а могу се дефинисати као догађаји који садрже спортски, туристички, рекреативни и забавни карактер, а кроз ангажовање локалних туристичких ресурса. Зато је значајно да се на територије општине реконструишу постојећи и изграде нови спортски терени и игралишта, али потребно је и ојачати и људске ресурсе за организовање

спортских манифестација. Спортске манифестације у општини Ћуприја временом ће осим спортског добити и елементе културног, рекреативног и забавног садржаја, што ће допринети и њиховој већој посећености коју треба константно одржавати и унапређивати увођењем нових активности. Манифестације на које посебно треба обратити пажњу су: улична трка „Меморијал Александар Петровић”, атлетски митинг „Вера Николић”, зимски турнир у фудзалу, меморијални кошаркашки турнир Драгослав Субић, риболовачки куп “Мост куп”, спортско лето, сеоске олимпијске игре, отворени дан - „FlyIn 2021“, итд.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство спорта

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.8. УНАПРЕЂЕН ПОЛОЖАЈ ОМЛАДИНЕ И РАЗВОЈ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ У ЋУПРИЈИ

Показатељ учинка	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број удружења чији су капацитети ојачани и подржани од стране општинске управе Ћуприја као % укупног броја удружења	2023	2	2031	5	Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Према попису становништва из 2022. године на територији општине Ћуприја живи 3.798 лица старости од 15 до 29. година. Незапослено према подацима Националне службе за запошљавање у децембру месецу 2023. године старости од 15 до 29. година је 321 лице. Процент запослених младих у укупном броју запослености на територији општине је 15,4%. При Установи за спорт СЦ „Ада“ отворена је канцеларија за младе 2017. године. Канцеларије за младе основана је ради обезбеђивања услова за активно укључивање младих у живот и рад друштвене заједнице као и за побољшање квалитета живота младих.

У периоду 2025 – 2031.године, општина Ћуприја ће створити услове за унапређење садржаја неформалног образовање младих, и то: курсеви страних језика, курсеви компјутера, курсеви за пројектовање и израду софтвера, обуке за повећање запошљивости младих, обуке о предузетништву, обуке о припреми предлога пројеката, обуке за припрему и писање радних биографија, итд. Затим, општина Ћуприја ће унапредити садржаје који су намењени младима и њиховом квалитетном коришћењу слободног времена, али и припремиће се и спровести активности које су везане за подизање капацитета организација цивилног друштва у Ћуприји.

МЕРЕ:

Мера 3.8.1. Стварање услова за унапређење садржаја неформалног образовање младих

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести у оквиру ове мере обухватају активности које се тичу стварања услова за унапређење садржаја неформалног образовање младих, и то: курсеви страних језика, курсеви компјутера, курсеви за пројектовање и израду софтвера, обуке за повећање запошљивости младих, обуке о предузетништву, обуке о припреми предлога пројеката, обуке за припрему и писање радних биографија, итд.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство туризма и омладине

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

Мера 3.8.2. Унапређење садржаја намењених младима и њиховом квалитетном коришћењу слободног времена

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести у оквиру ове мере обухватају активности које ће унапредити садржаје који су намењени младима како би што квалитетније проводили своје слободно време, као нпр. бављење спортом, неговање здравих и безбедних стилова живота, спровођење волонтерских активности, организацију обука, семинара и манифестација од значаја за запошљавање и усавршавање младих, и за потребе младих у области културе.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство туризма и омладине

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

Мера 3.8.3. Подизање капацитета организација цивилног друштва

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести у оквиру ове мере обухватају активности у вези са унапређењем услова и подстицањем младих на удруживање и заједничко деловање. Такође, потребно је да се млади подстакну на оснивање нових удружења, при чему ће се посебна пажња посветити њиховом оспособљавању за укључивање у партнерски однос са општинском Канцеларијом за младе. Такође, кроз наведену меру ће се јачати капацитети постојећих удружења и организација младих и за младе. Спровођење мере имаће позитиван утицај на младе, имајући у виду подизање свести о значају њиховог удруживања и заједничког деловања у областима интересовања, као и утицај на ширу заједницу.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: Потребна финансијска средства ће накнадно бити дефинисана током израде средњоричног плана

Могући извори финансирања: Општински буџет, републички буџет (републичка министарства), пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Ћуприја / Одељење за друштвене делатности, привреду и локални економски развој

Други учесници у спровођењу: Министарство туризма и омладине, локална удружења и организације младих

Период спровођења: Средњорочно (3 до 5 година)

СПРОВОЂЕЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА И ИЗВЕШТАВАЊЕ О НАПРЕТКУ У ОСТВАРИВАЊУ ПРИОРИТЕТНИХ ЦИЉЕВА РАЗВОЈА

Институционални оквир за спровођење плана развоја

Општина Ћуприја ће кроз дефинисан механизам улога и одговорности, вршити праћење спровођења и реализације усвојеног Плана развоја општине, а о резултатима овог процеса биће припремани посебни извештаји. Одговорност за реализацију и спровођење мера и достизање постављених индикатора има Општинска управа, тј. надлежна одељења.

Општина ће у сам процес спровођења усвојеног Плана развоја, укључити и друге актере како са локалног, тако и окружног, регионалног и националног нивоа из јавног, приватног и цивилног сектора.

Наведени процес састоји се од три следљиве активности, а то су: праћење; вредновање; и извештавање.

Одговорна тела за спровођење наведених активности су:

- Општинско веће, и
- Општинска управа
- Координационо тело за праћење спровођења Плана развоја општине Ћуприја за период 2025-2031. године.

Координационо тело за праћење спровођења Плана развоја општине Ћуприја решењем ће именовати председник општине Ћуприја, а чиниће је представници Општинске управе, јавних предузећа, институција и установа. Координационо тело за спровођење Плана развоја састајаће се на сваких шест месеци, уз могућност и чешћег састајања, а према одлуци председника општине.

Наведена структура врши праћење остваривања приоритетних циљева по учинцима, њихова одступања (уколико постоје), доноси одлуке за превазилажење насталих одступања, изазова и проблема када је реч о постизању учинака.

У овом Плану развоја постављени су показатељи учинка за сваки од приоритетних циљева, са базним и циљним вредностима и наведеним изворима верификације. Индикатори на нивоу мера, са базним и циљним вредностима, као и изворима верификације, биће утврђени приликом израде средњорочних планова.

Праћење спровођења Плана развоја

Праћење (мониторинг) реализације мера дефинисаних Планом развоја је систем прикупљања и обраде података у вези са реализацијом појединих активности у оквиру сваке

мере. Сврха прикупљања и обраде података је упоређивање постигнутих резултата у оквиру сваке од мера, у односу на планиране резултате. Праћење се врши континуирано, а за то се користе дефинисани обрасци и базе података које је потребно ажурирати у складу са доступним подацима званичне статистике (секундарни подаци). Поред секундарних података из званичне статистике, прикупљаће се и примарни подаци, а одговорност за наведену активност имају руководиоци одељења Општинске управе, у складу са надлежностима за конкретне податке. Прикупљени подаци се уносе у претходно припремљене обрасце (базе), а одељења самостално могу одлучити о начину прикупљања података (интервју, упитник, анкета и сл).

Посебно је значајно водити рачуна о јасном дефинисању улога и одговорности у делу прикупљања података, где ће овај посао бити дефинисан као системска активност, а не као једнократни задатак.

Извештавање о спровођењу Плана развоја

Извештавање је активност која се спроводи након завршетка активности прикупљања података, а подразумева припрему шестомесечног и годишњег извештаја о спровођењу Плана развоја општине Ћуприја, у оквиру поступка прописаном за израду извештаја о спровођењу средњорочног плана.

Општина Ћуприја, као обвезник средњорочног планирања, у обавези је да прати и анализира напредак у остварењу циљева из средњорочног плана и резултате спроведених мера и активности (на основу остварених вредности показатеља учинка и утрошених средстава). Годишњи извештај о спровођењу плана развоја општине Ћуприја припрема се у поступку прописаном за израду извештаја о спровођењу средњорочног плана. Другим речима, на основу претходно споменуте анализе обвезници средњорочног планирања до 15. марта текуће године израђују Годишњи извештај о спровођењу средњорочног плана и Годишњи извештај о учинку програмског буџета за претходну фискалну годину.

Истеком сваке треће календарске године од доношења Плана развоја, Општинско веће општине Ћуприја утврђује предлог Извештаја о учинцима спровођења Плана развоја, који подноси на усвајање Скупштини општине Ћуприја, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока.

Годишњи извештај о спровођењу Плана развоја општине Ћуприја и Извештај о учинцима спровођења Плана развоја, се објављује на интернет страници општине, најкасније 15 дана од дана усвајања.

Након усвајања извештаја о учинцима, Општинско веће и Скупштина општине Ћуприја могу утврдити потребу спровођења ревизије Плана развоја, на основу чега се приступа

изради предлога измена и допуна плана развоја. План развоја мења се и допуњује у процедури прописаној за његово усвајање.

Процена оквирних финансијских средстава за спровођење Плана развоја

Процена оквирних финансијских средстава за спровођење Плана развоја дата је у самом Плану развоја – за сваку од утврђених мера оквирно је дато колико ће мера коштати и који су могући извори финансирања.

Трошкови за појединачне мере су одређени на основу претходног искуства коштања истих или сличних мера, анализе тржишта и знања запослених у локалној администрацији, као и на основу информација садржаних у планској и пројектно-техничкој документацији (код капиталних пројеката код којих је ова врста документације урађена).

Ревизија плана развоја

Након усвајања Извештаја о учинцима Плана развоја, Општинско веће општине Ћуприја и Скупштина ове локалне самоуправе, разматрајући оствареност мера и активности из Плана, могу утврдити потребу за спровођењем ревизије Плана развоја. Општинско веће иницира ревизију постојећег Плана развоја уз адекватно образложење разлога за ревизију. Ревизија плана је основ покретања поступак израде предлога измена и допуна Плана развоја. Одлуку о покретању поступка израде предлога и допуна Плана развоја доноси Скупштина општине Ћуприја. Поступак ревизије се реализује по процедури прописаној за усвајање Плана развоја.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ЋУПРИЈА

БРОЈ: 001231032 2024 од 20. 03. 2025. год.

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ

Нинослав Ерић, мр. ек. наука